

SAATTEEKSI

MENESTYKSEKÄÄLLE

KARTOITUS- JA ARVIOINTITYÖLLE

KÄSITTEISTÄ

‘Rakennettu ympäristö’ kuten suuri osa luonnonympäristöäkin toimii päivittäisen elämän tapahtumapaikkana. Rakennettu ympäristö muodostuu rakennuksista ja ulkoalueista, kulku- ja liikenneväylistä, rakenteista, varusteista ja laitteista sekä kasvillisuudesta.

‘Kaikille soveltuvassa’ ja **‘esteettömässä ympäristössä’** suuret kokonaisuudet ja niiden yksittäiset osat toimivat moitteettomasti ja palvelevat jokaista käyttäjää turvallisesti eri tilanteissa.

SuRaKu -kartoitusohjelma käsittää viisi osaa eli **‘aluetta’**. Sisällöltään osin päällekkäiset alueet jäsentyvät vastuutahojensa mukaisiin osakokonaisuuksiin;

1. KADUT
2. VIHERALUEET
3. JULKISET RAKENNUKSET
4. LIIKUNTAPAIKAT
5. TYÖMAAT

Kunkin ‘alueen’ sisällä tarkastellaan jokapäiväistä liikkumista ja toimintaa palvelevia osia eli **‘kohteita’**; katutilaa, toria, aukiota, rakennuspaikkaa, sisäänkäyntialuetta, pihaa, puistoa, ulkoilu- ja virkistys-, urheilu- ja harrastusalueita. ‘Kohteet’ pitävät sisällään tässä **‘varusteiksi’** kutsuttuja rakennetun ympäristön osatekijöitä; rakennuksia, rakenteita, kalusteita, varusteita ja kasvillisuutta. ‘Varuste’ saattaa aiheuttaa **‘ongelman’**. ‘Ongelmia’ arvioidaan niiden liikkumiseen ja toiminnalle aiheuttaman vaaran, esteen tai haitan mukaisesti.

Ks. 6. Liite

SuRaKu -internetsivujen mukainen Varusteet -luettelo

YLEISTÄ

SuRaKu (Suunnittelu, Rakentaminen ja Kunnossapito) -kartoitusohjelma yhdessä Suomalaisen Insinööritoimiston (SITO) laatimien **ESTEETÖN YMPÄRISTÖ -suunnitteluohjekorttien** ja **SuRaKu -esteettömyyskriteerien** kanssa auttaa arvioimaan, suunnittelemaan, rakentamaan, huoltamaan ja ylläpitämään yhteisen ympäristömme esteettömyyttä, turvallisuutta ja soveltuvuutta kaikille käyttäjille. Esteettömän ympäristön toteuttamisen tavoitteena on parantaa ympäristön miellyttävyyttä, turvallisuutta ja toimivuutta. Onnistunut toteutus on kaikkien toimintaa tukeva ympäristö.

Esteetön ympäristö -suunnitteluohjekortit ja SuRaKu -esteettömyyskriteerit antavat keskeisiä periaateohjeita julkisten ulkotilojen ja rakennusten sisäänkäyntialueiden nykytilan tarkastelua, sekä uuden tai korjaus- ja parannustoimenpiteiden suunnittelua varten. Korteissa on viitteet muihin käytössä oleviin suunnitteluohjeisiin. Suunnittelun ja rakentamisen ohjeet ja säädökset löytyvät kattavasti Rakennustietosäätiön (RTS) RT-kortistosta. Lisätietoa eri osakokonaisuuksien esteettömyydestä saa niitä käsittelevistä julkaisuista.

Tämä **Ulkotilojen esteettömyyden SuRaKu -kartoitus- ja arviointiopas** ei ole suunnitteluohje, vaan valottaa esteettömän ympäristön saavuttamiseksi tarkistettavia asioita ja ongelmakohtia kartoitus- ja arviointityössä.

SuRaKu -projektia rahoitti Sosiaali- ja terveysministeriö (STM). SuRaKu -työskentelyyn ovat osallistuneet yhteistyökumppanikaupungit Espoo, Joensuu, Tampere, Turku ja Vantaa. Johtoryhmään ovat kuuluneet Helsingin kaupungin eri hallintokunnat sekä yritykset ja yhteisöt, eri vammais- ja vanhustyönliitot ja -järjestöt sekä Teknillisen korkeakoulun Arkkitehtiosaston Sosiaali- ja terveydenhuollon tekniikan ja rakentamisen instituutti (SOTERA). Tämän SuRaKu -kartoitus ja arviointioppaan toimituskuntaan ovat kuuluneet Pirjo Tujula ja Sirpa Linnola Helsingin kaupungin rakennusvirastosta (HKR) sekä SOTERA:n työryhmä Pirjo Sipiläinen, Irma Verhe ja Satu Åkerblom.

Esteetön ympäristö suunnitteluohjekortit ja SuRaKu -esteettömyyskriteerit ovat luettavissa internetsivuilta:
www.hel.fi/helsinkikaikille

PERIAATE

Kartoitus tai arviointi aloitetaan aluekokonaisuudesta ALUE. Edetään sen KOHDE -osatekijöiden kautta aina pienimpiin VARUSTE -osan yksityiskohtiin saakka. Näin kaikki keskeiset esteettömyyteen vaikuttavat seikat tulevat esiin kussakin kartoituksessa ja kuntoarvioinnissa. Kartoitettavassa tai analysoitavassa kohteessa liikkuminen reittiä pitkin paikasta toiseen ja toimiminen kohteessa tuovat esiin ONGELMAN tai useita puutteita, ja tätä kautta haasteita ylläpidolle.

Liikkumista tarkastellaan **jalankulkijan, liikkumisen apuvälineiden avulla sekä harrastusvälineiden kanssa liikkujan näkökulmasta**. Tarkasteluun kuuluvat eri **kuluttavat ja kulkuvälineen** (polkupyörä, henkilöauto, taksi, invataksi sekä julkiset liikennevälineet; bussi, raitiovaunu, metro, juna, laiva ja lentokone) **vaihdon onnistuminen**. Lähtökohtana on turvata esteetön toiminta kussakin 'kohteessa' vähentämällä rakennetun ympäristön käyttäjilleen aiheuttamia haittoja. Arvioidaan onko liikkuminen paikasta toiseen, pääsy perille ja palveleviin sisätiloihin sekä ulkona lepo-, virkistys-, harrastus- ja liikuntapaikoille mahdollista.

Edellä mainitun ohella pohditaan sujuuko kaikki turvallisesti. Tarkoituksena on estää vaaratilanteiden syntyminen, esimerkiksi näkö- tai kuulovammaisten henkilöiden joutuminen epähuomiossa ajoradalle tai keinun alle, törmääminen yläpuolisiin rakenteisiin, kasvillisuuteen tai eteentuleviin esteisiin.

Ympäristön havainnollisuutta lisäävät esimerkiksi toimintaa helpottavat ohjaavat ja opastavat väri- ja materiaalikontrastimerkinnot ja kulkua helpottavat rakenteet.

Alue, jolla on vähän, tai ei ollenkaan, ongelmia tukee toimintaa parhaiten. Selkeä, johdonmukaisesti rakentuva ympäristö, jonka eri komponentit erottuvat ja osat toimivat sekä yhdessä että erikseen, muodostaa onnistuneen aluekokonaisuuden. Hyvä esteetön ympäristö mahdollistaa kaikkien liikkumisen, edistää sitä, sekä innostaa ja kannustaa itsenäiseen toimintaan.

Kaupunki kaikille

Kaupunki kaikille -sovellus on menetelmä esteettömän ulkoympäristön suunnittelua, toteutusta ja kunnossapitoa varten. Sovelluksesta voit etsiä estetiä ja nähdä ne karttapohjalla. Sovellus on vapaasti käytettävissä sopimuskuntien alueilla. Ylläpidollittymä vaatii kuitenkin kirjautumisen järjestelmään. Allaolevasta valikosta voit valita kunnan/kaupungin jonka alueelta haluat etsiä tietoja. Valittuasi kunnan, paina "Jatka".

Helsinki

Helsinki

Vantaa

Joensuu

Espoo

Turku

Tampere

Jatka

INTERNET -ALOITUSIVU
KAUPUNKIVALIKKOINEEN

Etsi este

Ilmoita este

Alue

Katualue

Kohde

Vihreä alue

Varuste

Kuntokartoitus

Ongelma

Katualue

Pintamateriaali

Vihreä alue/terras

Kunto

Julkiset rakennukset

Toimenpiteet

Lähtöpaikat

Kireäisyys

Reitin tärkeys

Tila

Kaupunginosa

KLUUVI

Vastuuohje

Kartoittaja

Kojoituslänne

Kaikki

Kojoitus

Kojoitusmatto

Kartan alueelta

Etsi esteet

10000 m

13081171 Y:688222

Pohjakartta: Helsinki-Seutukartta

Doike: No Hae

ALUEVALIKKO JA RAPORTOINTI -KARTTAPOHJA

Etsi este

Ilmoita este

Alue

Katualue

Kohde

Suojatie

Varuste

Ajorata

Ongelma

Pyöräilyalue

Pintamateriaali

Suojatie

Kunto

Risteyksien poistaminen

Toimenpiteet

Pyöräilyalue

Kireäisyys

Reitin tärkeys

Tila

Kaupunginosa

KLUUVI

Vastuuohje

Kartoittaja

Kojoituslänne

Kaikki

Kojoitus

Kojoitusmatto

Kartan alueelta

Etsi esteet

3000 m

13081171 Y:688222

Pohjakartta: Helsinki-Seutukartta

Doike: No Hae

KOHDEVALIKKO JA KARTAN OSASUURENNOS

Etsi este

Ilmoita este

Alue

Katualue

Kohde

Suojatie

Varuste

Muu

Ongelma

Alue/Suojatie

Pintamateriaali

Muu

Kunto

Toimenpiteet

Kireäisyys

Reitin tärkeys

Tila

Kaupunginosa

KLUUVI

Vastuuohje

Kartoittaja

Kojoituslänne

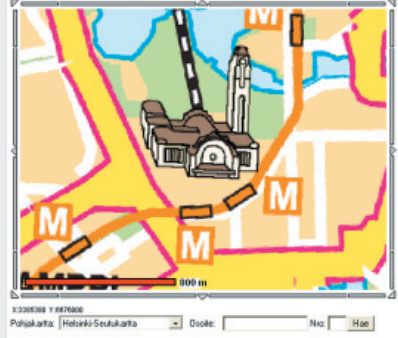
Kaikki

Kojoitus

Kojoitusmatto

Kartan alueelta

Etsi esteet

500 m

13081171 Y:688222

Pohjakartta: Helsinki-Seutukartta

Doike: No Hae

VARUSTEVALIKKO JA KARTAN TARKENNUS

ONGELMA

Kunkin 'varuste' -alanimikkeen kohdalla tulee mahdollisesti vastaan eriasteisia ongelmia, jotka arvioidaan käymällä läpi koko valikko. Ympäristön ongelma - epäkohta tai ylläpidon heikkous - vaikeuttaa, estää tai vaarantaa liikkumista ja toimintaa. Ovatko kaikki osat kunnossa, puuttuuko jotain tai voiko jotakin mahdollisesti parantaa? Ongelmalista kunkin alanimikkeen alla pysyvä sisällöltään aina samana.

'Ongelma' saattaa olla esimerkiksi:

- rakenne, pinta tai niiden osa, toiminta-alue tai -tila, kaluste, varuste, valaistus, ohjaava- tai opastava merkintä **puuttuu**
- alue, alueen reuna tai toimintakohta **ei erotu**, ääniohjaus tai kuulutus on **epähavainnollinen**, kontrasti on **harhaanjohtava**
- rakenne, varuste, kasvillisuus tai näiden osa **on esteenä kulkuväylällä tai toiminta-alueella**, on **häiriöksi** sijaitsemaan liian lähellä kulkuväylää, tai **muodostaa näkemäesteen**
- rakenne, pinta tai niiden osa, varuste, opastava- tai ohjaava merkintä, etäisyys, rakenteen tai laitteen toiminta, valaistus tai kasvillisuus **on vajavainen** (niukka, puutteellinen), **mitoiltaan sopimaton** (ylimitoitettu) tai **vaarallinen**
- pinta, alue, rakenne, kaluste tai varuste **on vailla puhdistusta tai huoltoa, vahingoittunut tai epäkunnossa**
- tapauskohtaisesti esimerkiksi paikka voi olla **vaikeasti valvottavissa, ratkaisu epäterveellinen tai liike liian nopea**

Ympäristön 'ongelmia' voidaan kartoittaa ja listata esimerkiksi niiden haitallisuusjärjestyksessä (I - IV). Priorisointi edesauttaa osaltaan kunnostuksen, korjaamisen tai poistamisen kiireellisyyden arviointia.

LAIHEUTTAA VAARAN

Esimerkiksi kohdan VARUSTE vajavaisuudesta johtuen aiheutuu putoamis-, törmäys-, kompastumis-, liukastumis-, myrkytys-, allergia- tai takertumisvaara.

II ESTÄÄ KULKUA TAI TOIMINTAA

Esimerkiksi kohdan VARUSTE puuttumisesta, sopimattomasta etäisyydestä / korkeudesta, huonokuntoisuudesta tai huonosta saavutettavuudesta aiheutuu este toiminnalle.

III VAIKEUTTAA KULKUA TAI TOIMINTAA

Esimerkiksi kohdan VARUSTEessa on sopimaton tasoero tai kaltevuus, kohteen toimintapaikkojen liiallinen keskinäinen etäisyys, heikko kunto tai kulunohjauksen puuttuminen vaikeuttaa toimintaa.

IV MUU ONGELMA

Kuvaile itse.

EI ONGELMAA

[illegible]

SISÄLLYS

ALKUSANAT

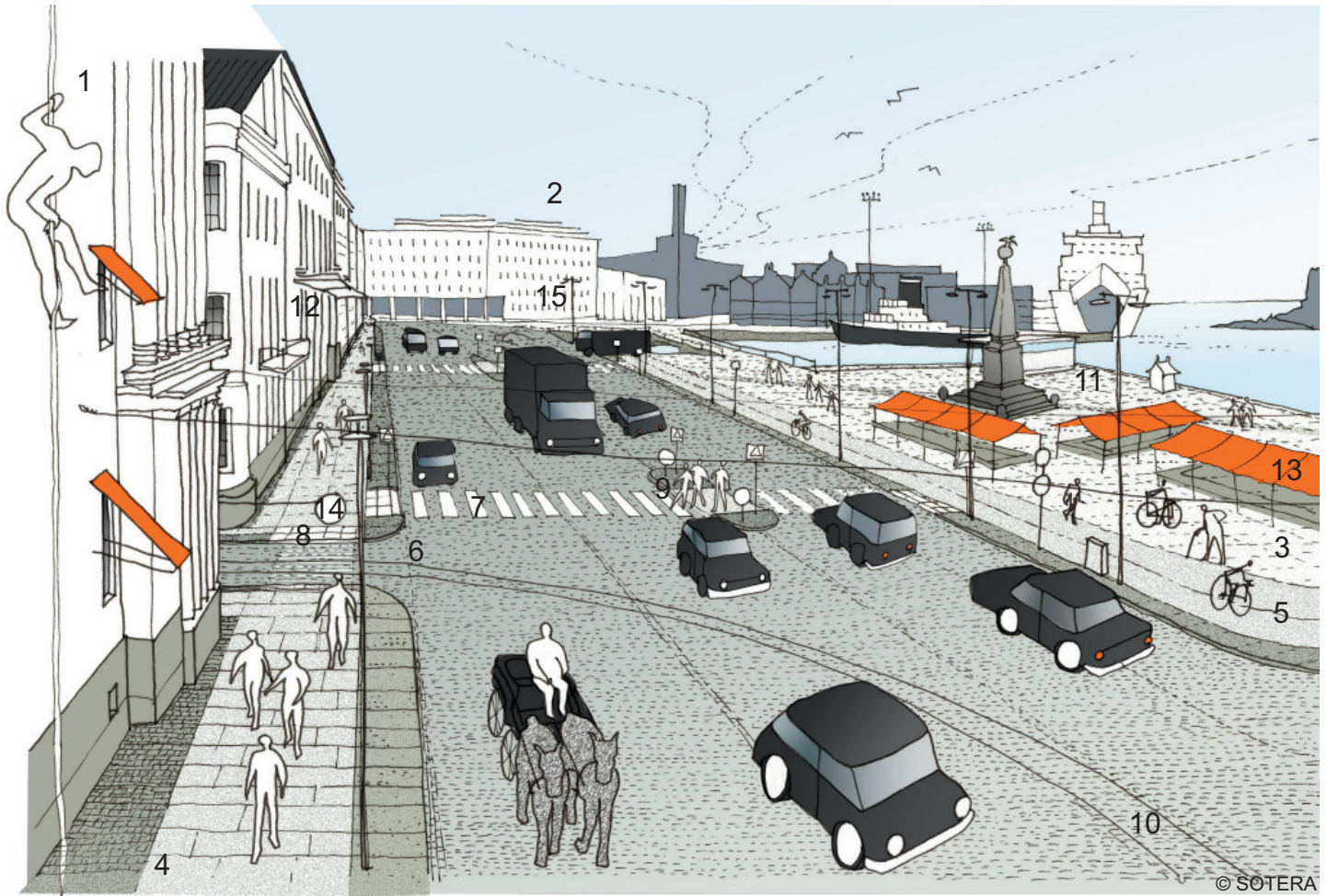
Saatteeksi menestyksekkäälle kartoitus- ja arviointityölle

SuRAKu www-sivujen mukainen jaottelu

ALUE	KOHDE JA VARUSTE	sivu
1. KADUT		6
	1.1 Katu, tori ja aukio	6
	1.2 Suojatien kallistettu reunakivi	8
	1.3 Suojatie ja kulkua ohjaava kaide	8
2. VIHERALUEET		9
	2.1 Kevyenliikenteen väylä	10
	2.2 Levähdyspenkki ja valaistu puistometsäpolku	11
	2.3 Opastustaulu ja luontopolku virkistysalueella	12
	2.4 Puupintainen polku, luontopolun opaste ja levähdyspaikka	13
3. JULKISET RAKENNUKSET		14
	3.1 Rakennuksen sisäänkäyntialue	14
	3.2 Julkisen liikenteen laituri	16
	3.3 Loivat portaat	17
	3.4 Loiva luiska	17
4. LIIKUNTAPAIKAT		18
	4.1 Liikuntapaikka-alue	18
	4.2 Asiakaspalvelutiski	20
	4.3 Katsomo	21
	4.4 Uima- ja venelaituri sekä puupintainen yhdyssilta	22
	4.5 Luiskayhteys veteen puupintaiselta polulta	23
5. TYÖMAAT		24
	5.1 Työmaan ohitus, jalankulkuväylä	24
	5.2 Työmaakaivannon ylitys, kevyt jalankulkusilta	25
6. LIITE		
Varusteluettelo		26
SuRaKu www-sivujen mukainen		

1. KADUT

1.1 KATU, TORI JA AUKIO

Selkeä ja johdonmukainen, esteetön ja turvallinen reitti hahmottuu jalankulku- tai kevyenliikenteen väylää pitkin paikasta toiseen. Vastaavasti reitti aukion tai torin poikki löytyy vaihtavasti; eksymättä, törmäämättä, putoamatta, kompastumatta tai liukastumatta. Tasoeroissa on sekä portaat että luiska. Yli metrin korkuisissa tasoeroissa on hissi ja tarvittaessa liukuportaat. Hissin ovi erottuu kuten julkisten rakennusten sisäänkäyntiovi.

Eri kulkutapojen vaihdot ja kadunylityspaikat ovat sujuvia ja suojatiet turvallisia. Bussi- ja raitiovaunupysäkit sijoitetaan helposti lähestyttäväksi ja merkitään havaittavasti. Liikenne-merkit, -valot, opasteet ja osoitekyltit erottuvat vaivattomasti taustastaan.

Kulkua ohjataan ja kulkuväylän muutoskohdista varoitetaan maanpinnan näkyvillä ja tuntuville ohjaavilla, varoittavilla ja erottavilla merkinnöillä sekä esim. liikennevalojen äänimerkeillä. Törmäysten välttämiseksi liikenne-merkit, tolpat, valaisinpylväät, puut ja opasteet sijaitsevat erottelualueilla. Polkupyöräpysäköinti- ja kalustealueiden jäsentely poikkeaa muusta pinnasta.

Ohjaava ja opastava merkintä:

Näkyvä ja tuntuva, nauhamainen, väri- ja materiaalieroraita kulkuväylän pinnassa ohjaa esim. näkövammaisten kulkua. Tumalla asfaltilla voidaan käyttää vaaleaa, kulkuväylän suuntaisesti uritettua, 600 mm leveää laattaa.

Varoittava merkintä:

Kulkuväylän muutos- ja vaarakohdista kulkua ohjaavalla nauhapinnalla kertova näkyvä ja tuntuva materiaalieroalue. Vaalean urituspinnan varoitusmerkintänä voidaan käyttää uritusalueen poikki menevää, samanväristä, 600 mm syvää kupolinystypintaista laatta-alueita.

Erottava alue ja erottelualue:

Näkyvä ja tuntuva alueiden pinnan väri- ja materiaaliero erottaa alueen, esim. kadun varusteiden sijoitusalueen tai kalustealueen toisistaan tai kulkuväylästä. Asfaltista erotuvat laatta- ja luonnonkiveys, harmaasta kivituhkapinnasta vaalea tai punertava kiviaines sekä sahanpuru.

Erotteluraita:

Näkyvä ja tuntuva, kapea, nauhamainen väri- ja materiaalieroraita kulkuväylän pinnassa erottaa kulkuväylän eri osat muodostamatta tasoeroa, esim. jalankulkuväylän ja polkupyörätien toisistaan. Asfaltilla, kivilaatta- ja kivituhkapinnalla voidaan käyttää erotteluun luonnonkiviraitaa.

RAKENNUKSET

- 1 rakennus katutilaa rajaavat rakennukset ja niiden sisäänkäynnit

ks. 3.1 Rakennuksen sisäänkäyntialue

KULKUVÄYLÄT JA ALUEET

- 2 katutila rakennukset, ajorata, kulkuväylä, kadunkalusteet ja -varusteet
- pysäkki kadunvarsipysäkki, sisäänvedetty pysäkki, raitiovaunun pysäkki, pyörätuolin pyörähdystila, valaistus
- taksitolppa kuten pysäkki
- autopaikka kadunvarsipaikka, pysäköintialuepaikka, inva-autopaikka, pääsy / luiskaus jalankulkuväylälle
- 3 tori / aukio oleskelu, jalankulku ohjataan aukion yli
- 4 kulkuväylä jalkakäytävä jalankulkualue ja -kulkuväylä
- 5 kevyenliikenteen väylä; jalankulkuväylä ja pyörätie
- 6 risteys
- 7 suojatie suojatiemerkintä, -merkki, reunakivi ja kalistettu reunakivi
- vapaa leveys jalankulkuväylällä vähintään 1800 mm, koneellisesti huollettavalla min. 2300 mm, tarkistetaan tapauskohtaisesti
- vapaa korkeus jalankulkuväylällä vähintään 2200 mm, tarkistetaan tapauskohtaisesti
- kaltevuus pituuskaltevuus kuten luiskissa poikittaiscaltevuus enintään 2 %
- tasonvaihdot porras ja luiska, hissi, liukuporras ja -käytävä ovat kulkuväylän osia varsinaisen kulkuväylän ulkopuolella
- pintamateriaalit kulkupinta tasainen ja luistamaton, raot ja hammastus enintään 5 mm
- ohjaava tai varoittava alue; ohjaavat, opastavat, varoittavat ja erottavat merkinnät kulkuväylällä, sekä erottelu- ja kalustealueet kulkuväylän vierellä
- kontrastit näkyvät ja tuntuvat väri- ja materiaalierot em. merkinnöissä

- ks. 1.2 Suojatien kallistettu reunakivi
- 3.1 Rakennusten sisäänkäyntialue
- 3.2 Julkisen liikenteen laiturialue
- 3.3 Loivat portaat ja 3.4 Loiva luiska
- 4.1 Liikuntapaikka-alue

Kirjallisuutta:

Suomen paikallisliikenneliitto ry: Esteetön bussipysäkki, Pysäkkisyvennys, Vaihtopysäkki, Pysäkkien suunnittelu kunnossapidon kannalta ja Sähköisen näyttötaulun sijoittaminen pysäkillä -ohjekortit, www.paikallisliikenneliitto.com

Tiehallinto: Esteettömyyden tila, Ohje esteettömyyskartoituksen tekemiseen tiepiireissä. Sisäisiä julkaisuja 38/2002.

RT-kortisto, Rakennustietosäätiö (RTS), Rakennustieto Oy

RAKENTEET

- 8 reunakivi reunan hahmottaminen, kulkuväylän rajautuminen, ajoradan erottaminen
- 9 koroke keski- ja suojakoroke kuten suojatie ja reunakivi
- 10 kiskot, kourut, ritilät, raitiotiekiskot ja kaivokannet; pinnan tasossa
- 11 reunatuki reunatuki tai -kallistus laiturialueen reunalta pois päin estää pyörätuolin tai lastenvaunujen valumisen epähuomiossa veteen
- 12 katos korkeus, rakenteet, valaistus
- 13 kioski pysäkkikatos ja -seinäke, ks. pysäkki
- kioskit ja kojut kulkuväylän ulkopuolella, eivät aiheuta törmäysvaaraa, palvelutiski pyörätuolinkäyttäjän ulottuvuudella
- ohjaavat rakenteet suojakaide, kaide, käsijohde, aita, pollari, reunatuki, alapiena ohjaavat ja turvaavat kulkua
- rajaavat rakenteet seinä- ja kattopinta, katos, arkadi, seinäke, alikulkutunneli, aita, sisäänkäynti, portaat ja luiska eivät aiheuta vaaraa kulkuväylällä
- tilaa jäsentävät istutusaltaat, vesiaiheet, taideteokset kulkuväylän ulkopuolella kontrastimateriaalivyöhykkeellä tai merkittynä kulkutasoon, eivät aiheuta törmäys- tai putoamisvaaraa

- ks. 1.2 Suojatien kallistettu reunakivi
- 1.3 Suojatie ja kulkua ohjaava kaide
- 2.0 Viheralueet
- 3.1 Rakennuksen sisäänkäyntialue
- 3.2 Julkisen liikenteen laiturialue
- 4.2 Madallettu asiakaspalvelutiski

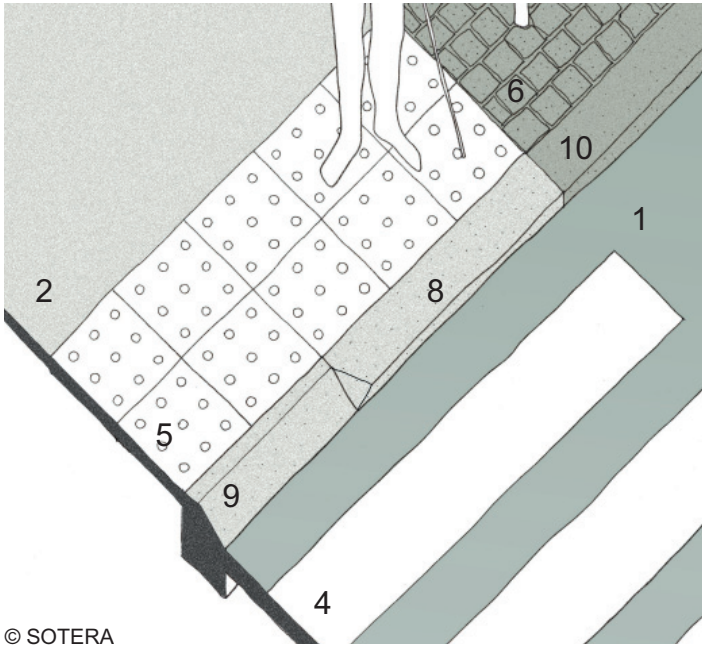
KALUSTEET JA VARUSTEET

- kaikki kalusteet ja varusteet, kuten tolpat, pollarit, merkit ja taulut sijaisevat kulkuväylän ulkopuolisella erottelualueella
- 14 ohjausmerkit, liikennemerkkit ja ohjaavat taulut sekä liikennevalot, jalankulkuväylä-, pyörätie-, pysäkki-, taksiasema-, autopaikka- ja inva-autopaikka- ja suojatiemerkki
- automaatti pysäköintimaksuautomaatti erottelualueella pyörätuolinkäyttäjän ulottuvissa
- opasteet opastustaulu, opaste, koho-opaste, kadunnimi, osoitenumero, aikataulu, erottuvat tulosuunnassa, riittävä kirjasinkoko ja kontrasti
- 15 valaistus valo-opasteet, näyttötaulut ja monitorit kulkua ohjaava, tasainen, muutos- ja huomiokohtia korostava, häikäisemätön

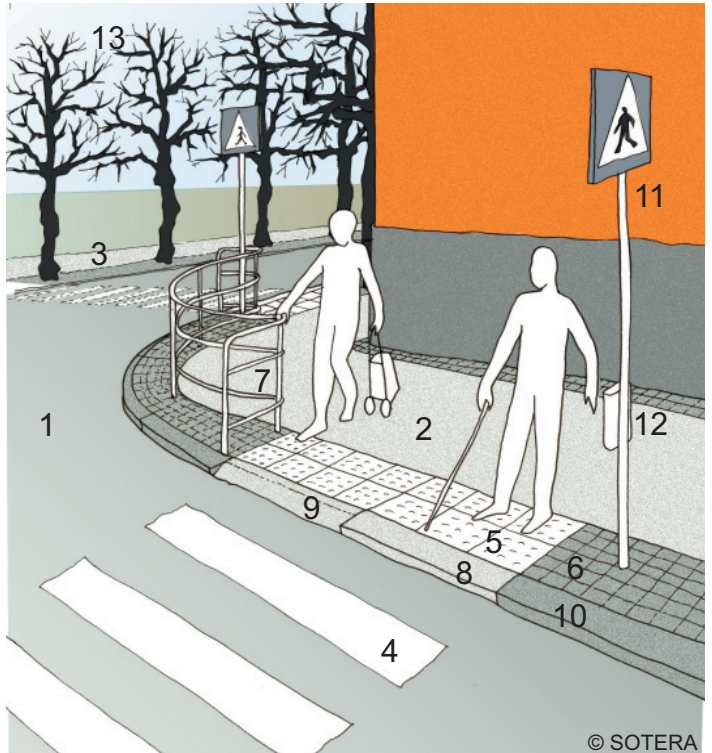
- ks. 1.2 Suojatien kallistettu reunakivi
- 1.3 Suojatie ja kulkua ohjaava kaide
- 2.0 Viheralueet
- 3.0 Julkiset rakennukset
- 3.2 Julkisen liikenteen laiturialue

1.2 SUOJATIEN KALLISTETTU REUNAKIVI

1.3 SUOJATIE JA KULKUA OHJAAVA KAIDE

© SOTERA

© SOTERA

KULKUVÄYLÄT, ALUEET JA RAKENTEET

- 1 ajorata
- 2 jalkakäytävä, jalankulkuväylä
- 3 kevyenliikenteen väylä, jalankulkuväylä ja pyörätie
- 4 suojatie suojatiemerkinnät ja -merkki, raidoitusmerkinnät ajoradan pinnassa
- 5 varoitusalue suojatien varoitusalueena näkyvä ja tuntuva väri- ja materiaalierovyöhyke esim. kupolinystypintainen laattavyöhyke ennen suojatietä, koko suojatien leveydeltä, min. 600 mm syvä. Varoitusalueet myös keskikorokkeen molemmilla laidoilla.
- 6 erottelualue näkyvä ja tuntuva väri- ja materiaalierovyöhyke ajoradan ja kevyenliikenteen väylän tai jalankulkualueen välillä. Erottelualueella sijaitsevat liikennemerkkit, valaisintolat ja kadun puut.
- 7 kaide suojatien ohjauksikaide johtaa kulkua risteys- ja suojateille, käsijohteet 900 mm ja 700 mm korkeudella, alapina 100 mm:n korkeudella maanpinnasta
- 8 reunakivi suojatien reunakivi, korkeus 30 - 40 mm, suorassa kulmassa ajoradan ylitykseen nähden
- 9 kallistettu reunakivi suojatien reunassa, nousu 40 mm, leveys min. 900 mm, (jonka lisäksi suojatien normaali-reunakivellinen osa). Reunakiven tasaisen osan syvyys on 40 mm ja kaltevuus 5 %, jotta reunakivi liittyy saumattomasti jalkakäytävään. Suoran reunakiven sivuttaiskaltevuus on enintään 2%. Myös keskikorokkeella on kallistetut reunakivet molemmiin puoliin.
- 10 ajoradan reunakivi

ks. 1.1 Katu, tori ja aukio

KALUSTEET, VARUSTEET JA KASVILLISUUS

- 11 suojatiemerkin sijainti erottelualueella ennen suojatietä ja tarvittaessa leveällä suojatiellä myös sen toisella laidalla (ks. Tieliikennelaki)
- 12 liikennevalojen painonappi (liikennevalot kuva-alueen ulkopuolella) joko liikennemerkkitolpassa tai omassa pollarissa, erottelualueella kulkuväylän ulkopuolella, kontrastimateriaalivyöhykkeellä, ei aiheuta törmäysvaaraa, pyörätyökalukäyttäjän ulottuvissa.
- äänimerkki liikennevalot voidaan varustaa kulkua ohjaavalla äänimerkkilaitteella helpottamaan näkövammaisten kadunylitystä
- 13 puut ja istutukset; kadun puut ja istutukset sijaitsevat erotteluvyöhykkeellä kulkuväylän ja näkemäalueen ulkopuolella

ks. 1.1 Katu, tori- ja aukio
2.0 Viheralueet

RT-kortisto, Rakennustietosäätiö, Rakennustieto Oy

HUOM!

kallistettu reunakivi inva-autopaikalta

Luiskaus autopaikalta voidaan toteuttaa käyttämällä kallistettua reunakiveä kadun varressa, sisäänkäynnin läheisyydessä tai saattopaikan yhteydessä. Vaihtoehtoisesti sijoitetaan inva-autopaikat luiskatun suojatien viereen.

2. VIHERALUEET

PUISTOT, PUUTARHAT JA VIRKISTYSALUEET

Puistot, puutarhat ja virkistysalueet tarjoavat päivittäisen mahdollisuuden leikkiin ja virkistäytymiseen eri harrastusten parissa. Alueet ovat helposti saavutettavissa selkeitä, johdonmukaisia, esteettömiä ja turvallisia jalankulku- ja kevyenliikenteen väyliä pitkin. Väylät, jotka virkistysalueilla muuttuvat tyypiltään eri ulkoilumuotoja palveleviksi ulkoilureiteiksi, jatkuvat katkeamatta samalla periaatteella alueen sisällä.

Virkistysalueille pääsee myös autolla. Julkisen liikenteen pysäkit ja autojen pysäköintipaikat sijaisevat alueelle johtavan kadun tai tien päätepisteessä.

Puistot ja puutarhat ovat lähiulkoilu-, lepo- ja virkistyspaikkoja. Poluston, monipuolisen kasvillisuuden, istutus- ja vesialtaiden ja -aiheiden kunnosta huolehditaan. Lepopenkit sijaisevat aurinkoisissa ja varjoisissa, rauhallisissa ja tapahtumien seuraamiseen soveltuvissa kohdissa sekä maisemallisesti kiinnostavilla paikoilla.

Virkistysalueilla ja niiden asteittain pitenevästi toimivalla, esteettömällä ja turvallisella reitistöllä on katkeamaton ja johdonmukainen opastus. Lisäksi alueista ja reiteistä on saatavana ennakkotietoa.

Virkistysalueita palvelevat tilat; wc:t, kioskit ja kahvilat sisäänkäynteineen ovat esteettömiä.

LEIKKIALUEET JA -PUISTOT

Leikkipaikat ja -puistot tarjoavat seikkailua ja elämyksiä. Alueella on esteetöntä tilaa; peli- ja leikkialuenurmikko, kiipeily-, keinu- ja liukumäkirakenteet ja -rakennelmat, suuri hiekkakasa, vesiaihe ja muokattavia luonnonmateriaaleja rakennusleikkejä varten. Leikkialueen jäsentely ja leikkivälinesuunnittelu estää törmäykset ja rakenteiden alle joutumisen.

Leikkipaikoilla on saattajille ja tapahtumien seuraajille varattuja penkkejä. Pikkulapset eivät ulotu avaamaan aidatun alueen veräjää tai porttia.

Leikkialueilla vältetään myrkyllisiä, allergisoivia (siitepöly ja tuoksuvat kukat) ja kosketusetäisyydellä lisäksi piikkisiä kasveja.

Puutarhanhoitoratkaisuna nostetut istutustasot ja -pöydät palvelevat liikkumisesteisiä harrastajia. Tasojen alla on jalaka- ja polvitilaa istuen työskentelyä varten.

Ks. Esteetön perhepuisto ja liikuntapolku, OPM:n liikuntapaikkajulkaisu 85, Rakennustieto Oy, 2003.

KASVILLISUUS

Luonnonvarainen kasvillisuus pidetään poissa kulkuväyliltä ja niiden näkemäalueilta. Istutuksista, puista, pensaista, maanpeite- ja vesikasveista sekä kesäkukista, maassa, istutusaltaissa ja -astioissa, kulkuväylän, oleskelu- tai leikki-paikan reunalla huolehditaan. Istutettavat kasvit eivät ulotu kulkuväylälle, kun lajit ovat helposti huollettavia ja istutusestäisyys kulkuväylän reunasta on riittävä.

Talvihuollon vaatimat auraslumen keräyspaikat sijoitetaan viheralueille kulkuväylien esteettömyys ja kasvillisuus silmälläpitäen.

Ks. 2.1 Kevyenliikenteen väylä

2.2 Levähdyspenkki ja valaistu puistometsäpolku

RT-kortisto, Rakennustietosäätiö, Rakennustieto Oy

ESIMERKKIKOhteita

Maunulan vanhustenpolku, valmistumisvuosi 2004
Suursuontie, 00630 Helsinki

Kilon päiväkotia, leikkipiha, valmistumisvuosi 2004
Aspelintie 3 D, 02630 Espoo

Marketanpuisto
Pehtorinkuja 3, 02940 Espoo

Luontoliikuntapuiston luontopolku, valmistumisvuosi 2004
Siuntion Kylpylä
Lepopirtintie 60, 02570 Siuntio

2.1 KEVYENLIIKENTEEN VÄYLÄ

KULKUVÄYLÄT JA ALUEET

Kevyenliikenteen väylä toimii ulkoilureittinä tai sen osana.

1 jalankulkuväylä

- pituus leveys, korkeus, kaltevuus, tasonvaihdot
 vaikeusaste asteittain pitenevä rengasreitti,
 pinta eri osilla kerrotaan opasteessa etukäteen
 tasainen, tiivis pintamateriaali, jalankulku-
 ja polkupyörätiellä voi olla eri pinnoite
 2 pyörätie merkitään selkeästi ja riittävän tiheästi sen
 sijaintipaikan turvallisuustarpeen mukaan
 3 lepopaikka istuimiseen lähireitillä 50 - 100 m (- 200 m)
 välein, maisemallisesti kiinnostavalla pai-
 kalla, erottuva kalustealue ja erotteluraita,
 esim. vanhusten asuntojen läheisyydessä
 tiheästi lepopaikkoja
 4 kalustealue näkyvä ja tuntuva väri- ja tummuusero kul-
 kuväylän pintamateriaaliin verrattuna, pyö-
 rähähdys- ja levähdystilaa pyörätuolille ja
 lastenvaunuille

ks. 1.0 Kadut

3.0 Julkiset rakennukset

3.3 Loivat portaat, 3. 4 Loiva luiska

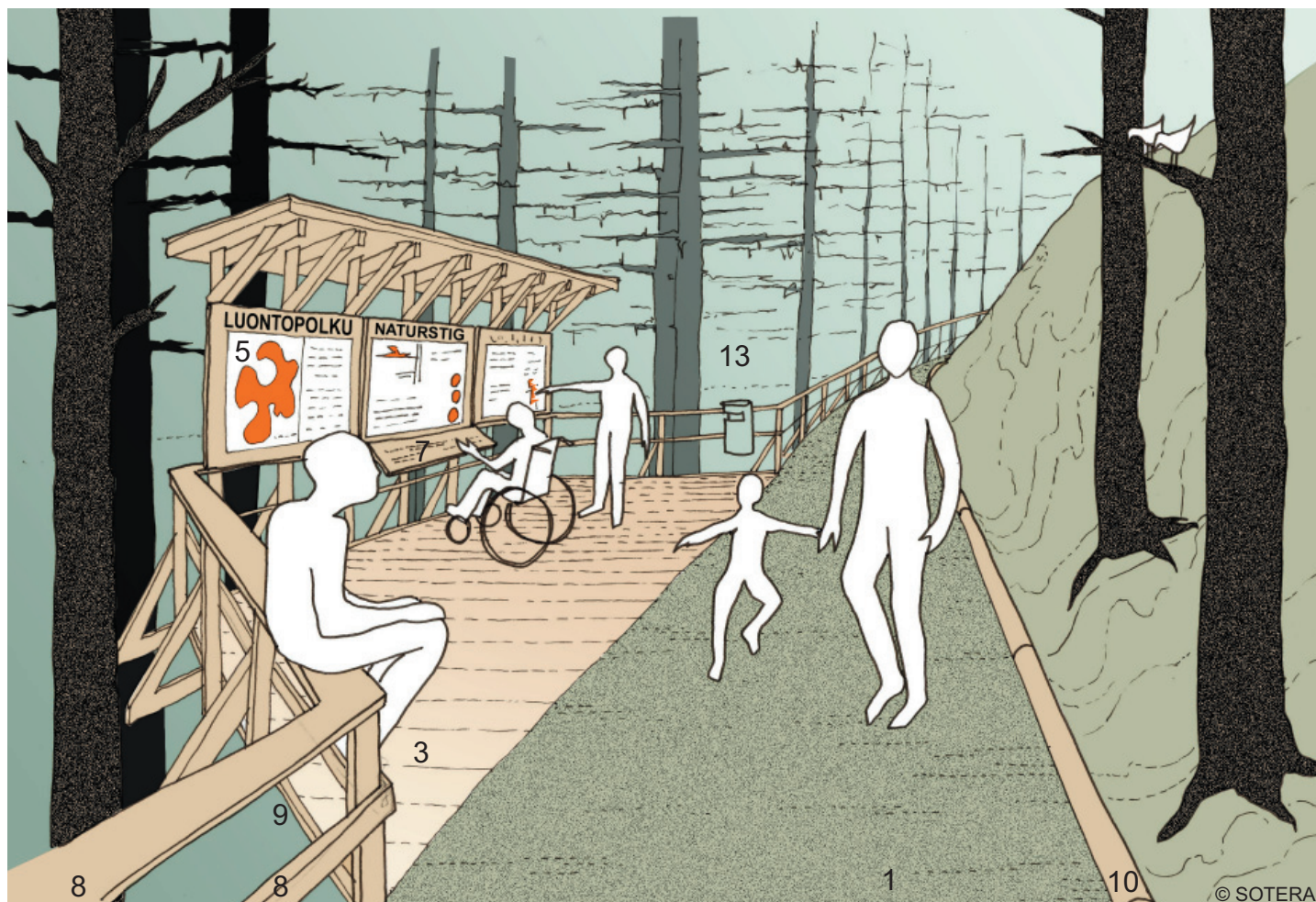
RT-kortisto, Rakennustietosäätiö, Rakennustieto Oy

RAKENTEET

- 5 käsijohte ja / tai kaide ja reunaeste
 kulkuväylän reunalla, ohjaamassa kulkua,
 estämässä putoamista ja joutumista har-
 haan, käsijohteen kolo- tai nystytunnisteet
 varoittavat muutoksista ja ohjaavat esim.
 levähdyspaikalle ja taukopenkille
 6 erotuskaista; näkyvä ja tuntuva väri- ja materiaalierorai-
 ta ilman tasoeroa, esim. suorakaidekiveys
 jalankulku- ja pyörätien sekä kulkuväylän
 ja levähdyspaikan kalustealueen välissä
 ohjaa kulkua
 7 reunatuki kevyenliikenteenväylän rajausta esim. puis-
 tosta, näkyvä ja tuntuva väri- ja materiaali-
 ero ohjaa kulkua, voidaan korvata selkeäl-
 lä, tunnistettavalla nurmikun reunalla
 8 reunaerotusvyöhyke; näkyvä ja tuntuva väri- ja materi-
 aaliero ohjaa kulkua ja rajaa kulkuväylän
 luonnosta, esim. katu- tai luonnonkivistä
 ladotulla vyöhykkeellä
 9 risteysmerkintä; pintamateriaalin näkyvä ja tuntuva vä-
 ri- ja tummuusero raitana tai kulkuväylän
 poikki menevänä vyöhykkeenä.
 Ohjausmerkintä esim. lepopaikan kaluste-
 alueelle tehdään samalla tavalla.
 10 'majakka' selkeä hahmoltaan erottuva maamerkki tai
 kiintopiste, joka helpottaa orientoitumista.
 Esim. veistos, katos, paviljonki, suuri puu
 tai mieleenpainuva maiseman kohokohta.
 muut rakenteet reitillä; käsijohteet, kaiteet, lankkusillat
 ja opasteet

ks. 2.3 Opastustaulu ja luontopolku virkistysalueella
 2.4 Puupintainen polku

2.3 OPASTUSTAULU JA LUONTOPOLKU VIRKISTYSALUEELLA

KULKUVÄYLÄT ALUEET JA RAKENTEET

- 1 luontopolku jalankulkijoille, hiihtäjille
 leveys ja korkeus mitoitetaan käyttäjämäärän ja paikan luonteen mukaan, ohituspaikat tarvittaessa kaltevuus
 pinta kuten luiskassa tasainen, luistamaton esim. tiivistetty kivituhka
- 2 puupolku puupintainen polku kosteikon, louhikon tai jyrkänteen ohi, leveys muun polun mukaisesti (min. 1200 mm), ohituspaikat kuten luontopolulla (lev. min. 1800 mm), kääntöpaikat (Ø min. 2500 mm) ja kaltevuudet kuten luiskassa
- 3 opastusalue kulkuväylän ulkopuolella, tilaa pyörätuolin kääntymiselle, näkyvä ja tuntuva väri- ja materiaaliero, esim. puupinnoite, materiaallivaihdos ohjaa kulkua
- 4 lepopaikka levähdysalue kulkuväylän ulkopuolella, erotetaan esim. kulkupinnan näkyvällä ja tunnustellen havaittavalla raidalla, tilaa pyörätuolille ja lastenvaunuille
- 5 opastustaulu selkeä, tukeva rakenne, heijastamaton pinnoite, katettu, valaistulla reitillä häikäisemätön valaistus
 alapiena 100 mm korkeudella, havaittavissa valkoisella kepillä
 koko riittävä, suhteessa havaintoetäisyyteen
 korkeus n. 2200 mm, alareuna n. 900 mm

- 6 opaste luontopolun kohdeopaste havaintopaikalla, tarvittaessa myös tunnusteltavat opasteet, opastuskohtien kolo- tai nystymerkintä käsisijohteessa kertoo sijainnin ja esim. nauhalta kuunneltavan opastuksen kohdat
- opastusteksti lyhyet, helppolukuiset lauseet, joita kuva-symbolit ja värit täydentävät, esim. wc-opasteissa ukko, eukko ja pyörätuoli
- kirjasintyyppi esim. Helvetica Medium, pienet kirjaimet (gemena) helppolukuisia
- lukukorkeus seisten 1400 - 1600 mm
 istuen / lapset 1150 - 1250 mm
- kirjasinkoko läheltä luettava kilpi 15 - 40 mm
 etäämmältä luettava kilpi 25 - 40 mm
 viitta tai katukilpi et. 1 - 3 m 70 - 100 mm ja yli 2 m:n korkeudella 100 mm
- väritys teksti ja kuviot näkyvät väri- ja tummuuseron avulla taustastaan, tumma (musta, tai tummansininen) - vaalea (taitettu valkoinen, keltainen) ja päinvastoin ympäristön mukaan
- valaistus katu-, tori- aukio-, piha- ja puistoalueilla kaikki opasteet valaistaan hyvin
- 7 tunnusteltava opaste sekä seisovan että pyörätuolin-käyttäjän ulottuvissa, alla polvitila 670 mm
- tunnusteltavat pistekirjoitusopasteet voidaan toteuttaa vastaavasti kallistaen ne ergonomisesti luettaviksi päinvastaiseen suuntaan

2.4 PUUPINTAINEN POLKU, LUONTOPOLUN OPASTE JA LEVÄHDYSPAIKKA

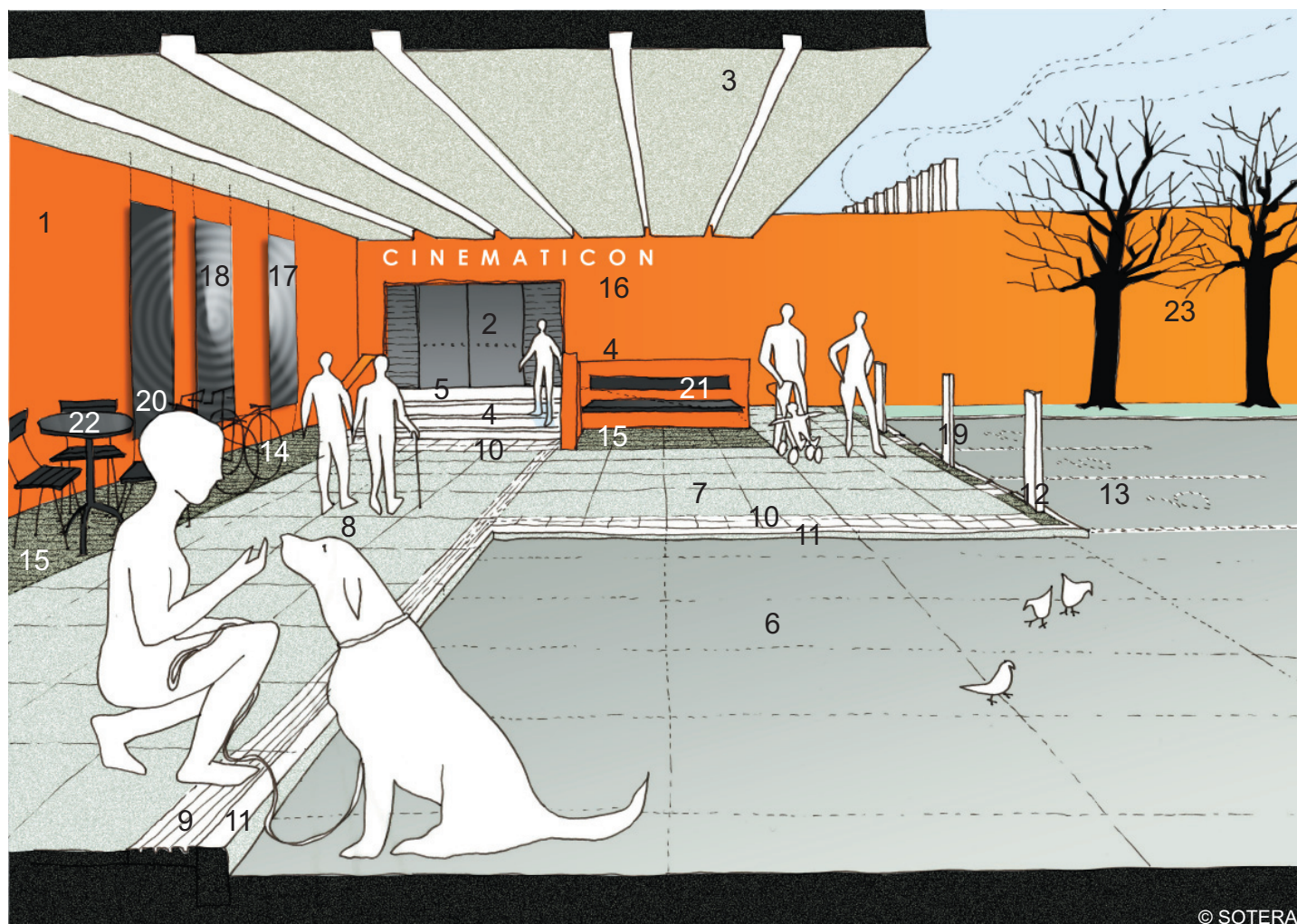

KALUSTEET, VARUSTEET JA KASVILLISUUS

8 käsijohteet	900 mm ja 700 mm korkeudella, tarvittaessa kaide lisäämään turvallisuutta, kolo- tai nystytunnisteet ohjaavat lepo- ja opastuspaikoille	12 lepopenkki	levähdyspaikalla kulkuväylän ulkopuolella, maisemallisesti kiinnostavalla ja luonnon tarkkailuun soveltuvalla kohdalla 50 - 200 metrin välein
9 reunaeste	korkeus 50 mm, havaittavissa kepillä, estää pyörän luiskahtamisen pois kulkuväylältä tai palvelevalta alueelta, opastus- ja lepoaikoille ohjaavat tunnistet kuten käsijohteissa	13 luonto	puut ja pensaat sekä niiden oksat pidetään poissa kulkuväylältä ja näkemäalueelta
10 reunapuu	reunatunnisteena luonnossa esim. pyöröpuu vrt. reunatuki, reunakivi	ks. 2.0 Viheralueet	
11 lintutorni tai näkötorni	luonnontarkkailupiste esteettömän polun varrella tai kääntöpisteessä, vältä pyörätuolitasanne, matala ja syvä kaide tai läpinäkyvä kaideratkaisu	2.1 Kevyenliikenteen väylä	
	vedenottopaikan reunarakkaus estää putoamisen	2.2 Levähdyspenkki ja valaistu puistometsäpolku	
ks. 1.3 Suojatie ja kulkua ohjaava kaide			
2.1 Kevyenliikenteen väylä			
2.2 Levähdyspenkki ja valaistu puistometsäpolku			
3.4 Loiva luiska			
4.1 Liikuntapaikka-alue			
4.3 Katsomo,			
4.4 Uima- ja venelaituri sekä puupintainen yhdyssilta			
4.5 Luiskayhteys veteen puupintaiselta polulta			

3. JULKISET RAKENNUKSET

3.1 RAKENNUKSEN SISÄÄNKÄYNTIALUE

© SOTERA

Julkiset rakennukset ovat esteettömästi saavutettavissa jalan, polkupyörällä, henkilöautolla ja useinmiten julkisilla liikennevälineillä. Yhtenäinen selkeä kulkureitti jatkuu tieltä, kadulta, pysäkillä ja autopaikoilta tontin tai piha-alueen poikki sisäänkäynnille.

Mikäli rakennuskokonaisuus on suuri, käytetään opastamisessa apuna opastustaulua ja eri kohteisiin ohjaavia opasteita ja viittoja. Asema- ja terminaalirakennuksissa käytetään lisäksi valo-opasteita, näyttötauluja ja kuulutuksia. Selkeät värit, äänen laatu ja akustiikka ovat tärkeitä. Sisäänkäynnille voidaan ohjata lisäksi äänen avulla.

Julkisen rakennuksen tunnistettavissa hahmonsa perusteella. Sisäänkäynti, joka on valaistu pimeänä aikana erottuu rakennusmassasta. Rakennuksen osoite, katunumero ja ovitunniste erottuvat kulkuväylälle.

Sisäänkäynneille voidaan ohjata kulkuväylältä tai saatto paikalta esim. kulkupinnan ohjaavien (väri- ja materiaali-contrastin) merkintöjen, katoksen ja valaistuksen avulla. Sisäänkäynnillä vältetään turhia tasoeroja. Tasonvaihdossa käytetään sekä porrasta että luiskaa ja yli metrin tasoerot

hoidetaan hissien ja liukuportaiden avulla. Jalkasäleikön tai ritiläkynnyksen raot ovat alle 5 mm:n levyisiä.

Kalusteet, varusteet, istutusastiat ja polkupyörien pysäköintialueet ovat kulkuväylän ulkopuolella, tarvittaessa pintamateriaaliltaan ja väritään eroavalla kaluste- tai kontrastimateriaalialueella.

Sisäänkäyntiovi julkisivun ulkopinnassa, sisäänvedettynä ja hississä, erottuu ympäröivästä seinäpinnasta väri- ja tummuuseron, sekä pimeänä aikana valaistuksen avulla.

Oven tunnistettava nimikyltti, ovikello tai oven avauspainike sekä vedin tai painike sijoitetaan pyörätuolinkäyttäjän ulottuville, 900 - 1 200 mm:n korkeudelle maasta. Vastaavasti lippu-, pysäköinti-, ruoka- ja juoma-automaattien käyttöalue, painonapit ja raha-aukko on samalla korkeudella.

Sekä metro- että rautatieasemilla laiturin reuna merkitään havainnollisesti, tuntuvalle ja näkyvälle väri- ja materiaali-eroalueella erityisesti näkövammaisten raiteille putoamisen estämiseksi.

HUOM!

Hyvä sisäänkäynti toteutetaan ilman tasoeroa. Yli yhden metrin suuruiset tasoerot hoidetaan tasonvaihtolaitteilla, hissillä ja liukuportaila.

RAKENNUKSET

Liike-, toimisto-, terveydenhoito-, palvelu-, liikenne-, koulu- ja päivähoito sekä kulttuurirakennukset

- 1 rakennus on tunnistettavissa hahmonsa perusteella
- 2 sisäänkäynti ja ovet erottuvat helposti, ovien avautumistila on kulkuväylän ulkopuolella; sivuille liukuvat automaattiovet ovat suositeltavia

ks. 1.0 Kadut
4.0 Liikuntapaikat

RAKENTEET

- 3 katos sisäänkäyntikatos jäsentää ulkotilaa, ohjaa ja suojaa jalankulkijoita, hyvä valaistus, mahdolliset maahan tulevat rakenteet kulkuväylän ulkopuolella
- 4 portaat ja luiska sisäänkäynnille sekä loivat portaat että loiva luiska, mikäli käyntiä ei voida järjestää ilman tasoeroa. Askelmien yläetureunassa väri- ja materiaaliero- sekä liukuestemerkinnät, portaissa ja luiskassa käsijohteet. Varoitusalueet ennen porrassyökyä ja luiskaa.
- 5 tasanne väljä sisäänkäyntitasanne, tilaa ovien avaamiselle / avautumiselle ja pyörätuolin kääntymiselle (pyörähdysalueen halkaisija min. 1500mm)

ks. 3.2 Julkisen liikenteen laiturialue
3.3 Loivat portaat ja 3.4 Loiva luiska
4.1 Liikuntapaikka-alue

RT-kortisto, Rakennustietosäätiö, Rakennustieto Oy

KULKUVÄYLÄT JA ALUEET

- 6 saattopaikka ajoradan päätteenä, sisäänkäynnin välitörmässä läheisyydessä
- 7 odotusalue saattoliikenteen odotuspaikalla varoitus- ja ohjausmerkinnät helpottamassa kulkua saattopaikan ja sisäänkäynnin välillä
- 8 kulkuväylä jalankulkuväylällä varoittavat ja ohjaavat merkinnät, luistamaton tasainen pintamateriaali, vesikourujen ja viemärien kannet eivät hammasta
- 9 ohjausraita sisäänkäynnille ohjaava, näkyvä ja tuntuva materiaaliraita, esim. uralaatta kulkusuunnassa, leveys 300 mm
- 10 varoitusalue varoittava, muutokohdan osoittava, näkyvä ja tuntuva kontrastimateriaalialue, esim. kupolinystypintalaattavyöhyke kulkuväylän poikki, syvyys 600 mm
- 11 reunakivi tasoero (min. 30 -40 mm), väri- ja materiaaliero erottavat jalkakäytävän ajoradasta
- 12 erottelualue valaisinpollarit ja liikennemerkkit sijoitetaan kulkuväylän ulkopuolelle erottelualueelle
- 13 inva-ap:t inva-autopaikat sijaitsevat sisäänkäynnin yhteydessä, merkitään paikan (3 600 mm x 5 000 mm) pintaan ja opastein, kallistettu reunakiven luiskaus autopaikalta jalankulkualueelle
- 14 pp-paikat polkupyöräpaikat kulkuväylän ulkopuolella kontrastimateriaalialueella, riittävän etäällä sisäänkäyntiovista
- 15 kalustealue odotuspenkki ja ulkokahvilan kalusteet kulkuväylän ulkopuolella kontrastimateriaalialueella

ks. 1.0 Kadut
2.0 Viheralueet
3.2 Julkisen liikenteen laiturialue
4.0 Liikuntapaikat
4.1 Liikuntapaikka-alue

KALUSTEET, VARUSTEET JA KASVILLISUUS

- 16 tunniste rakennuksen nimi ja / tai ovitunniste erotuvat kulkuväylälle ja ajotielle
- 17 opasteet kulkuväylän ulkopuolella erottelualueella
- 18 mainokset mainoslaitteet ja ilmoituspinnot kulkuväylän ulkopuolella erottelualueella
- 19 pollarit ja merkit valaisinpollarit ja inva-autopaikkamerkit sekä muut liikennemerkkit erottelualueella
- 20 lukitustolpat polkupyörien lukitustolpat kulkuväylän ulkopuolella, polkupyörien säilytykseen merkityllä kontrastimateriaalialueella
- 21 penkki odotuspenkki ja roska-astia kalustealueella, tuulen- ja sateensuojassa
- 22 kalusteet ulkokahvilan kalusteet, pöydät ja istuimet, kulkuväylän ulkopuolella kalustealueella
- 23 kasvillisuus puut ja pensaat kulkuväylän ja ajoradan sekä vapaan näkemäalueen ulkopuolella

ks. 1.0 Kadut,
2.0 Viheralueet
3.2 Julkisen liikenteen laiturialue
4.0 Liikuntapaikat

3.2 JULKISEN LIIKENTEEEN LAITURIALUE

LIIKENNERAKENNUKSET JA TERMINAALIT

rautatieasemat, metroasemat, linja-auto- ja bussiasemat, lentoasemat, laivaliikenteen terminaalit ja laivalaiturit

RAKENTEET, KULKUVÄYLÄT JA ALUEET

tasoerot	laiturialueen tasonvaihdot; hissit, portaat, luiskat ja liukuportaat, kulkuväylän ulkopuolella
1 katos	odotuskatos, hyvin valaistu, kantavat rakenteet maan pinnalla näkyvällä, tuntuvala väri- ja materiaalierovyöhykkeellä
seinäke	suoja seinäke, selkeästi havaittavissa, alareunan tunniste enintään 100 mm korkeudella maasta
2 saattopaikka, reunakivi ja varoitusalue	jalankulkualueen reunassa
autopaikat	jäsenneettynä alueena
inva-ap:t	inva-autopaikat laiturialueen välittömässä läheisyydessä
3 pp-paikat	polkupyöräpaikat näkyvällä ja tuntuvala väri ja materiaalierovyöhykkeellä
4 kulkuväylä	jalankulkualue, ohjaavat ja varoittavat merkinnät
huolto	huoltoliikenneväylät, välttämättä turhaa risteämistä jalankulun kanssa
5 odotusalue	laiturilla lepopenkkeineen näkyvällä ja tuntuvala väri- ja materiaalierovyöhykkeellä
6 reuna	laiturin reuna-alue, näkyvä ja tuntuva materiaali- ja värieräalue ennen reunaa, kalistus pois päin reunasta

KALUSTEET, VARUSTEET JA KASVILLISUUS

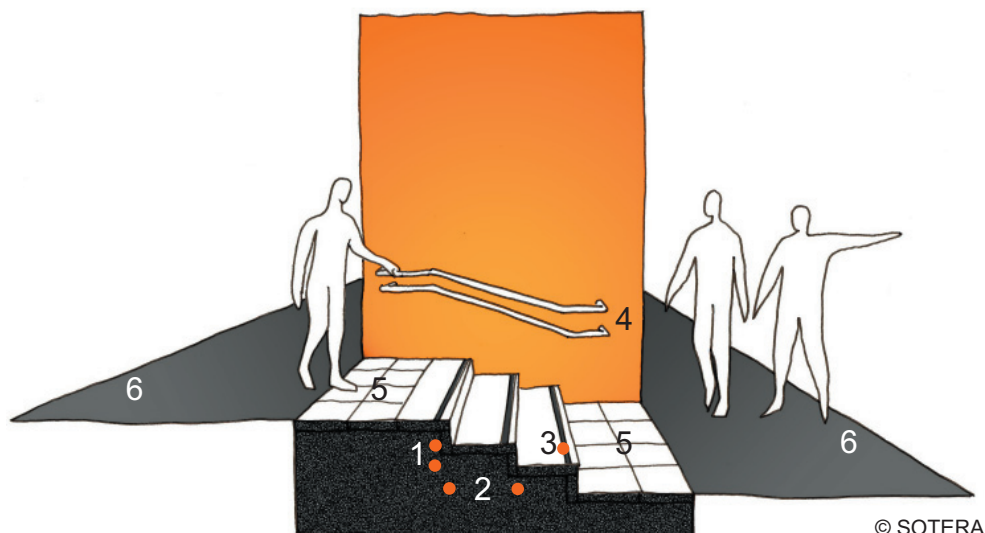
7 opasteet	opastustaulut ja aikataulut, selkeitä ja hyvin valaistuja, näkyvällä ja tuntuvala väri- ja materiaalierovyöhykkeellä, opastus asemalle ja kulkuväylälle jatkuvaa
8 näytöt	näyttötaulut ja monitorit, selkeitä, riittävän suuri kirjasinkoko
viitat	raideopasteet, riittävän suuri kirjasinkoko
ääniohjaus	kaiuttimet, kuulutukset ja ääniopastus selkeitä
automaatit	lippu-, ruoka- ja juoma-automaatit kontrastialueella
9 istuimet	penkit kalustealueella
10 roska-astiat	kontrastiväyhykkeellä
mainokset	mainoslaitteet ja ilmoituspinnot kontrastialueella
11 kasvillisuus	kulkuväylän ja näkemäalueen ulkopuolella

ks. 2.1 Kevyenliikenteen väylä
2.2 Levähdyspenkki ja valaistu puistometsäpolku
2.3 Opastustaulu ja luontopolku virkistysalueella

RT-kortisto, Rakennustietosäätiö, Rakennustieto Oy

ks. 1.1 Katu, tori ja aukio
3.1 Rakennuksen sisäänkäyntialue

3.3 LOIVAT PORTAAT

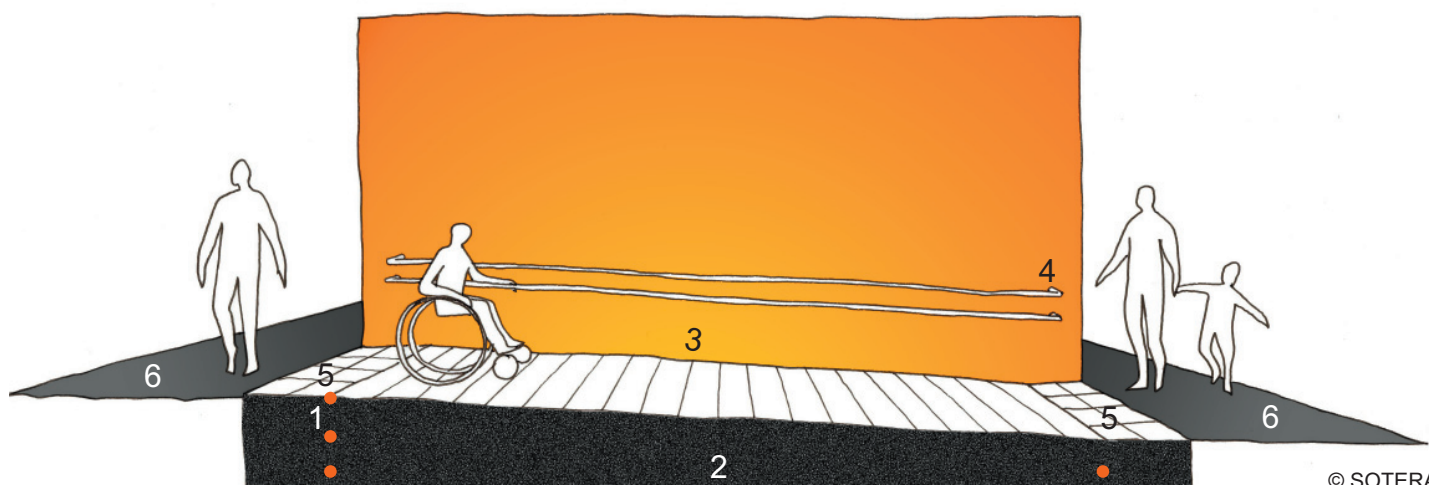
© SOTERA

PORRASSYÖKSY, kolme nousua ja kaksi etenemää.
alla olevassa luiskassa sama nousu

Porras sijoitetaan kulkuväylän ulkopuolelle ja merkitään kulkupinnan varoittavalla väri- ja materiaalierolla, sekä valaistaan hyvin. Askelman yläpinnan etureunat varustetaan havaitsemista helpottavalla väri- ja materiaalieroraidalla. Portaan yhteydessä on loiva luiska. Yli 1 000 mm tasoe-roissa käytetään tasonvaihtolaitetta hissiä tai liukuportaita.

1 nousu	esteetön nousu enintään 120 mm
2 etenemä	420 mm - 400 mm
3 askelma	yläpinnan etureunassa varoittava kontras-ti- ja liukuesteraita
4 käsijohde	700 mm ja 900 mm korkeudella, syöksyn molemmin puolin, 300 mm ohi portaan alku- ja loppupisteen
5 varoitusalue	kupolinystypintainen kontrastivärinen laatta, syvyys vähintään 600 mm
6 kulkuväylä	

3.4 LOIVA LUISKA

© SOTERA

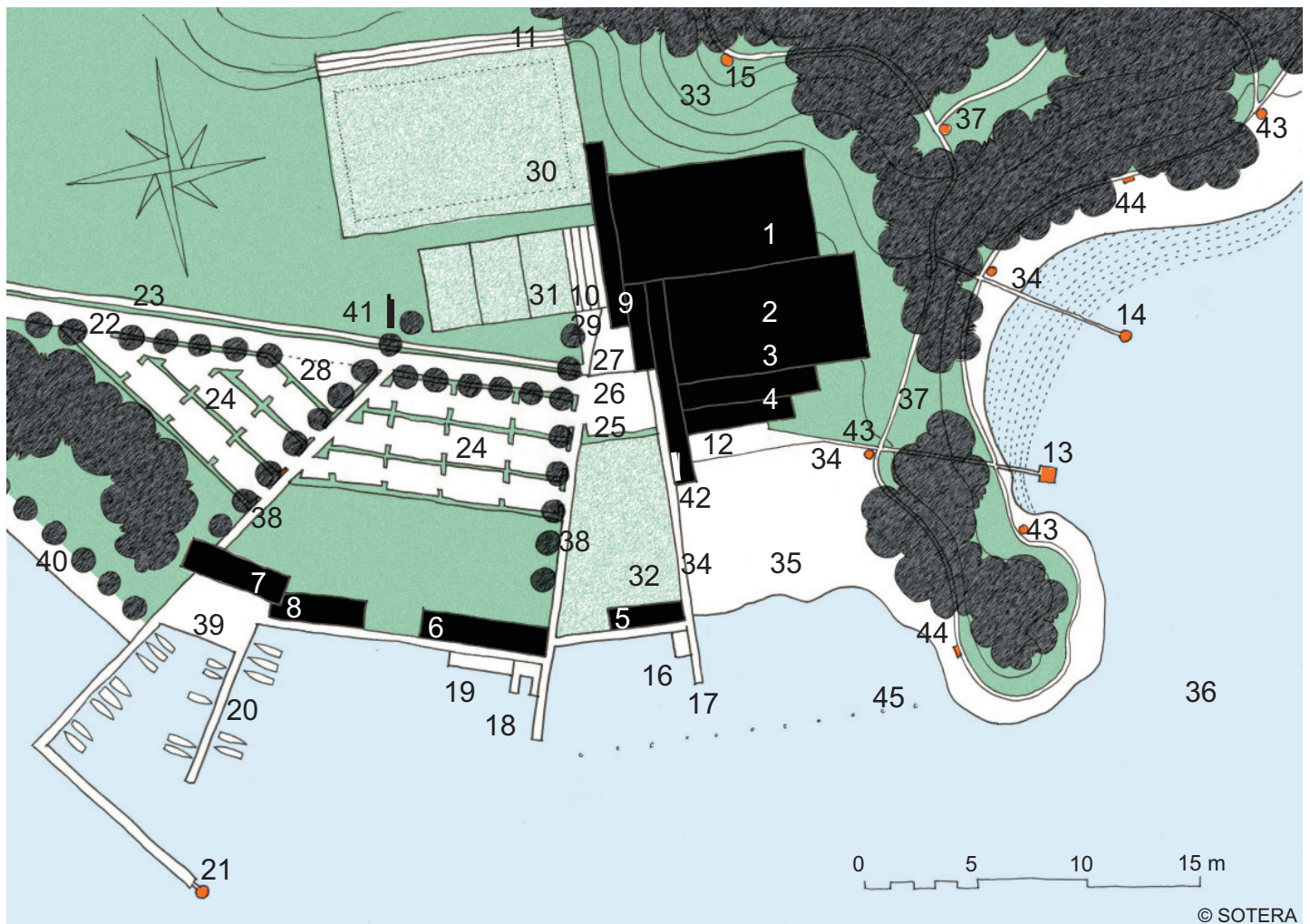
LUISKA nousee samalle tasolle kuin yllä oleva porras.

Luiska sijoitetaan kulkuväylän ulkopuolelle ja merkitään kulkupinnan varoittavalla väri- ja materiaalierolla, sekä valaistaan hyvin. Luiskan yhteydessä on loiva porras. Yli 1 000 mm tasoe-roissa käytetään tasonvaihtolaitetta, hissiä.

1 nousu tässä	300 mm - 360 mm
2 pituus	kalteva osuus 6 000 mm
3 kaltevuus	1:12,5 eli 8% + lepotasot 6 000 mm välein tai 1:20 eli 5%
4 käsijohde	700 mm ja 900 mm korkeudella, luiskan molemmin puolin, 300 mm ohi luiskan alku- ja loppupisteen
5 varoitusalue	kupolinystypintainen kontrastivärinen laatta, syvyys vähintään 600 mm
6 kulkuväylä	

4. LIIKUNTAPAIKAT

4.1 LIIKUNTAPAIKKA - ALUE

Liikuntapaikat voivat olla sijaintinsa perusteella eri tavoin suuntautuneita suuria liikuntakeskuksia; esim. veneilykeskuksia, golfkenttiä, talviurheilukeskuksia tai ympärivuotista monipuolista toimintaa tarjoavia ulkoilu- ja urheilupaikkoja, virkistyskylpylöitä ja ratsastustalleja, jne. Suurissa keskuksissa on tarjolla myös erityyppisiä majoituspalveluita.

Liikuntapaikalle tullaan sekä ulkoilijana ja urheilijana liikku- maan että katsojana seuraamaan tapahtumia ja kilpailuja.

Liikuntapaikka-alue on yleensä saavutettavissa autolla ja julkisilla liikennevälineillä tietä tai katuä pitkin ja jalan tai polkupyörällä, omiksi väyläkseen erotettua kevyenliikenteen väylää pitkin. Saaristossa sijaitsevat kohteet ovat venemat- kan ja mahdollisten vesibussi- ja yhteysvenevuorojen pääs- sä.

Julkisen liikenteen / bussipysäkki ja autopaikat sijaitsevat si- sääntuloalueen läheisyydessä. Pääsisääntuloalueella ovat saattopaikka, inva-autopaikat ja polkupyörille osoitettu säi- lytysalue.

Alueen opastustaulu kertoo kokonaisuudesta ja ohjaa kulkua eri kohteisiin, sekä ulko- että sisätiloihin, yhdessä kohdeopasteiden ja viittojen sekä sisäänkäyntiopasteiden kanssa. Opastus jatkuu katkeamattomana myös sisätiloi- ssa.

Opastustaulua ja muita opasteita täydentävät havainnol- liset koho-opasteet.

Sisääntuloalueen tai sisäänkäynnin katos ohjaa perille ja suojaa tulijoita. Katoksen alla tai siihen liittyvässä sisätilas- sa ovat asiakaspalvelu- tai tiedotuspiste, mahdollinen lipun- myyntipaikka.

Reitit eri toimintapaikoille suunnitellaan ja toteutetaan kuten kulkuväylät, välttämättä tasoeroja. Tarvittaessa rakennetaan loivat portaat ja luiska ja yli metrin tasoeroihin hissiyhteys.

Luontopolkujen, ulkoilu- ja retkeilyreitistön opastustaulu si- jaitsee reittien lähtöpisteessä katoksen alla, sateelta ja au- ringonpaahteelta suojassa. Eri reittityypit; patikointi-, hiihto-, maastopyörä- tai moottorikelkkareitit, ja vesireitit, sekä ni- den varrella olevat lepo- ja tauko- ja näköalapaikat erottuvat kartalta omalla merkinnällään.

Asteittain pitenevistä reiteistä kerrotaan niiden pituudet, vai- keusaste, lepopaikkojen etäisyydet ja mielenkiintoisten koh- teiden sijainti. Lisäksi mainitaan tarvittavasta varustuksesta ja hätätilanteessa avun saamisesta. Opastusta täydentävät reittien varrella, poluston risteyksissä ja eri pisteissä sekä luontokohteissa olevat viitat, taulut ja kohdeopasteet.

Yksityiskohtaista tietoa eri liikuntapaikoista ja -muodoista tarjoavat Opetusministeriön (OPM) liikuntapaikkasarjan jul- kaisut sekä Suomen Invalidien Urheiluliiton (SIU) oppaat.

RAKENNUKSET

1 halli	suuri sisäliikuntahalli, esteetön rakennus
2 salit	liikuntasalit ja sisäpelikentät, esteetön rakennus
3 pukutilat	puku-, pesu- ja wc-tilat, esteettömiä ja pyörätuolimitoitus
4 ravitsemustilat, ravintola ja kahvila, kaikille soveltuvia	
5 pukukopit	uimapukukopit ja wc-tilat, esteettömiä ja pyörätuolimitoitus
6 vajat	kevytveneajat (kanootit, soutuveneet ja purjejollat)
7 kioski	veneilykeskuskioski (retkiveneilijät)
8 pukutilat	veneilijöiden puku-, pesu- ja wc-tilat

- ks. 3.1 Rakennuksen sisäänkäyntialue
3.3 Loivat portaat ja 3.4 loiva luiska
4.2 Asiakaspalvelutiski, jossa madallettu tiskinosa

RAKENTEET

9 katos	katokset ja esteettömät sisäänkäynnit, hyvä valaistus
10 katsomo	pyörätuolipaikat, valaistus
11 katsomo	maavallikatsomo, pyörätuolipaikat, valaistus
12 terassi	kaikille soveltuva, pyörätuolilyhteys ja -paikat
13 laituri	kalastuslaituri, pyörätuolilyhteys
14 lintutorni	luonnontarkkailu- ja lintutorni, pyörätuolitasanne
15 näkötorni	näköalapaikka tai -torni, pyörätuolitasanne
16 uimalaituri	ponttonilaituri uimareille, veteenmenoporaat, pyörätuolilyhteys, käsijohteet ja penkki
17 uimaluiska	veteenmenoluiska, pyörätuolilyhteys ja käsijohteet
18 venelaituri	pyörätuolilyhteys ja käsijohteet
19 ponttoni	kevytveneponttoni
20 venelaiturit	laiturin reunassa varoitava vyöhyke, valaistus
21 aallonmurtaja ja loisto, valaistus	

- ks. 2.4 Puupintainen polku, luontopolun opaste ja levähdyspaikka
3.1 Rakennuksen sisäänkäyntialue
3.3 Loivat portaat ja 3.4 loiva luiska
4.2 Asiakaspalvelutiski
4.3 Katsomo
4.4 Uima- ja venelaituri sekä puupintainen yhdyssilta
4.5 Luiskayhteys veteen puupintaiselta polulta

KULKUVÄYLÄT JA ALUEET

22 ajotie	jalankulun ylityspaikoissa suojatiet, valaistus
23 kevyenliikenteen väylä, jalankulku- ja polkupyörätie	erotettu toisistaan, valaistus
24 autopaikat	jäsenneltynä alueina, valaistus
25 inva-ap:t	inva-autopaikat sisäänkäynnillä, valaistus
26 saattopaikka, saattoliikenteen pysähdyspaikka, reuna-	kivi ja varoitusmateriaalialue
27 etuaukio	hyvin valaistu
28 bussipaikat	
29 pp-paikat	polkupyöräpaikat omalla alueellaan kontrastimateriaalialueella, kiinnitystolpat
30 kenttä	suuri pelikenttä, talvella luistintrata, valaistus
31 kentät	pienet pelikentät, talvella jääkiekkokaukalo, valaistus
32 kentät	rantapelikentät; esim. rantalentopallo
33 mäki	rinteessä talvella pulkkamäki
34 puupolku	puupintainen polku rannalle ja laiturille, käsijohteet
35 hiekkaranta	leikki-, lepo- ja auringonottoalue
36 meri, järvi tai muu vesistö	
37 polku	asteittain pitenevä kaikille soveltuva luontopolku, opasteet ja lepopaikat, lumisena aikana hiihtoreitti
38 huoltoajotie	jalankulun risteämiset merkitty
39 laituri	reuna-alueella varoitava vyöhyke
40 'board walk'	levähdyspenkkeineen, jäsentely kontrastimateriaalien avulla, valaistus

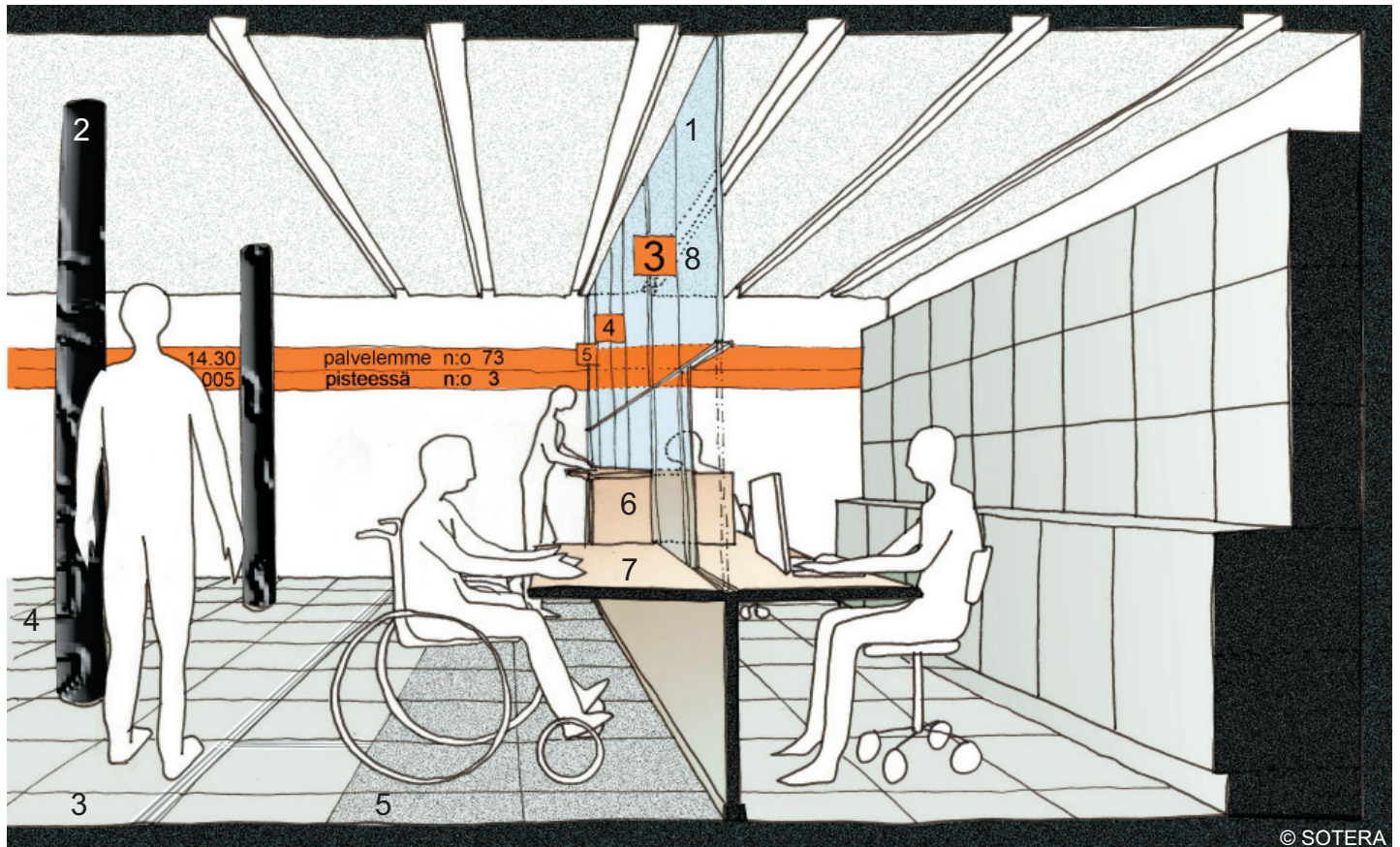
- ks. 1.1 Katu, tori ja aukio
1.2 Suojatien kallistettu reunakivi
1.3 Suojatie ja kulkua ohjaava kaide
2.0 Viheralueet
2.1 Kevyenliikenteen väylä
2.3 Opastustaulu ja luontopolku virkistysalueella
2.4 Puupintainen polku, luontopolun opaste ja levähdyspaikka
3.1 Rakennuksen sisäänkäyntialue
3.2 Julkisen liikenteen laituri
3.3 Loivat portaat ja 3.4 loiva luiska

KALUSTEET JA VARUSTEET

41 opaste	alueen valaistu opastustaulu, kontrastimateriaalialueella, rakennuksen sisäänkäynneillä ja eri alueiden, kuten kenttien ja katsomoiden lähestymissuunnassa opasteet ja koho-opasteet sekä hyvä valaistus
42 opaste	luontopolun opastustaulu ja lähtöpiste, polun varrella reitti- ja etäisyys-, kohde- ja luonto-opasteet
43 lepopaikka	pöytä-penkkiyhdistelmä
44 lepopenkki	levähdyspaikka ja penkki
45 poijut	uima-alueen rajapojut

- ks. 2.2 Levähdyspenkki ja valaistu puistometsäpolku
2.3 Opastustaulu ja luontopolku virkistysalueella
2.4 Puupintainen polku, luontopolun opaste ja levähdyspaikka

4.2 ASIAKASPALVELUTISKI, JOSSA MADALLETTU TISKINOSA

© SOTERA

RAKENNUKSET

julkiset liikunta-, liikenne-, terminaali-, palvelu- ja kulttuuri-rakennukset

RAKENTEET, KULKUVÄYLÄT JA ALUEET

1 lasiseinä	palvelutiskillä avattava lasiseinä, esim. liukulasi, palvelupisteissä hyvä äänen kulku seinän eri puolille
2 pilarit	rakennuksen tai katoksen kantavat rakenteet kulkuväylän ulkopuolella
pinnat	vaakapinta (kulkuväylä tai lattia) erottuu pystypinnoista (seinistä) näkyvän värieron avulla
puheen ja kuulutusten ymmärtämiselle so-piva akustiikka esim. kattopinnan vaimen-nuksen avulla
3 kulkuväylä	palvelutiskille, kulkua ohjaava näkyvä ja tuntuva väri- ja materiaalieroraita
4 odotusalue	jalankulkualueen ulkopuolella
5 palvelupiste	palvelupistealue, jalankulkualueen ulko-puolella

ks. 1.1 Katu, tori ja aukio
3.1 Rakennuksen sisäänkäyntialue
3.2 Julkisen liikenteen laiturialue
4.3 Katsomo

KALUSTEET, VARUSTEET JA KASVILLISUUS

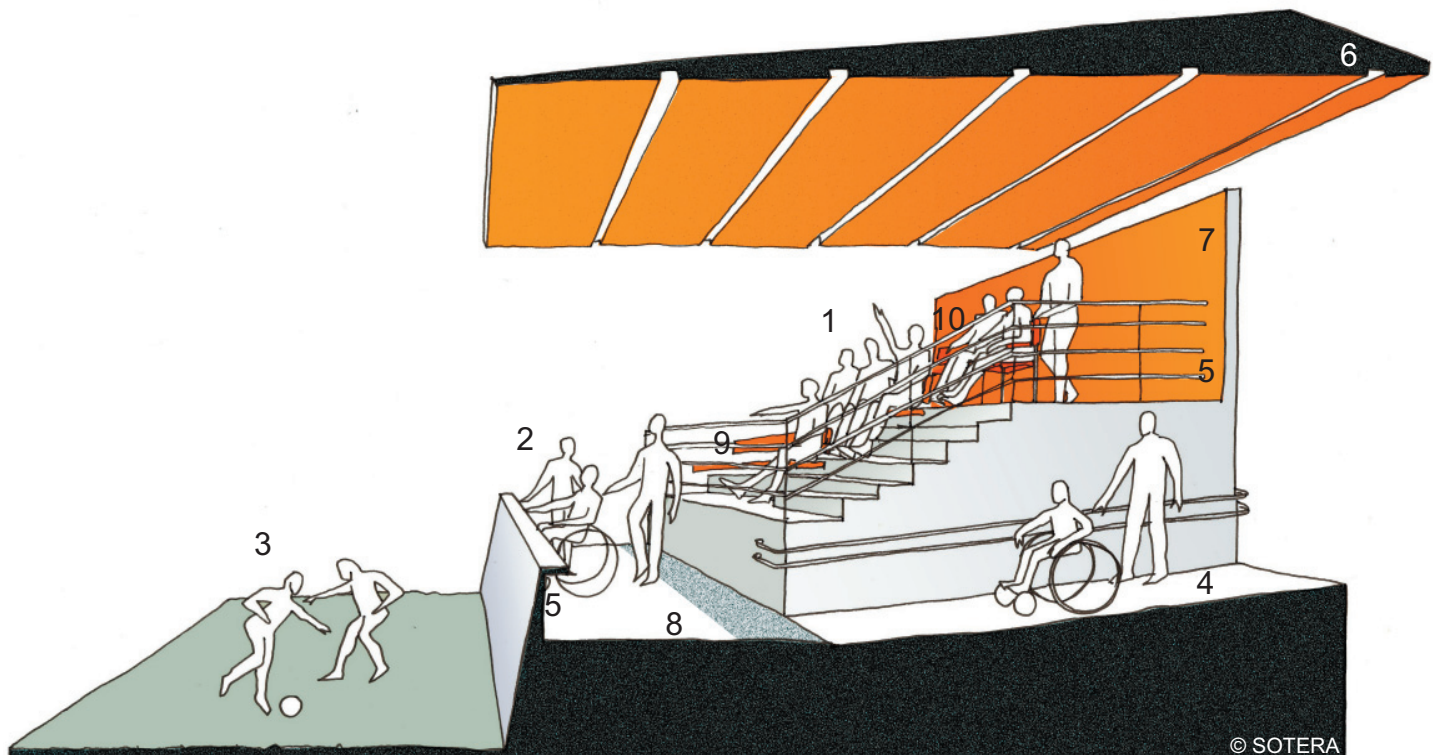
6 palvelutiski	korkeus 1100 mm, palvelupisteen leveys vähintään 900 mm / henkilö
7 madallettu palvelutiskin osa;	korkeus 750 mm - 800 mm, jalkatilan pyörätuolimitoitus, syvyys vähintään 600 mm, soveltuu myös käsinojalliselle tuolille, hyvä ja häikäisemätön valaistus
jonotuskaide	tarvittaessa, riittävä liikkumis- ja kääntymistila pyörätuolille
vuoronumeroautomaatti;	helppokäyttöinen, pyörätuolin käyttäjän ulottuvilla
8 vuoronumerotaulu;	helposti luettavalla korkeudella, selkeä, lukuetaisyyteen nähden riittävä kirjainkoko sekä numeron ja taustan värieron vuoronumeroäänimerkki ja mahdollinen kuulutus induktiosilmukka; vakiovarusteena julkisissa palvelupisteissä, merkitään T-symbolilla

istutukset ja huonekasvit; vältetään allergisoivia ja myrkyllisiä kasveja yleisöpalvelutiloissa

ks. 2.0 Viheralueet
2.2 Levähdyspenkki ja valaistu puistometsäpolku
2.3 Opastustaulu ja luontopolku virkistysalueella

RT-kortisto, Rakennustietosäätiö, Rakennustieto oy

4.3 KATSOMO, JOSSA PYÖRÄTUOLI- JA TUOLIPAIKKOJA

© SOTERA

RAKENNUKSET

urheilu-, liikunta- ja kulttuuritapahtumapaikat

RAKENTEET, KULKUVÄYLÄT JA ALUEET

1 katsomo	istuma- ja seisomapaikat
2 pt-katsomo	pyörätuolipaikat ja korkeatuolipaikat, tilaa pyörätuolinkäyttäjille ja avustajille
3 kenttä	urheilu- tai pelikenttä tai näyttämöalue
4 tasoerot	kulkuportaat ja luiskat, sekä hissit ja liukuportaat; kulkuväylän ulkopuolella, varoitettavat, näkyvät, tuntuvat väri- ja materiaali-eroalueet
5 kaiteet	käsijohteet ja kaiteet sekä alapiena tai reunaeste, näkyvyys säilyy jyrkässä katsomossa, kun kaiteella on korkeuden sijaan syvyyttä tai läpinäkyvyyttä
6 katos	katsomon katos, häikäisemätön valaistus
7 seinät	seinäpinnat ja seinäkkeet
8 kulkuväylät	vapaat kulkuväylät ja poistumistiet, riittävä valaistus
aulatilat	estettömät, väljät ja valoisat sisäänkäynti-, odotus- ja taukoalueet

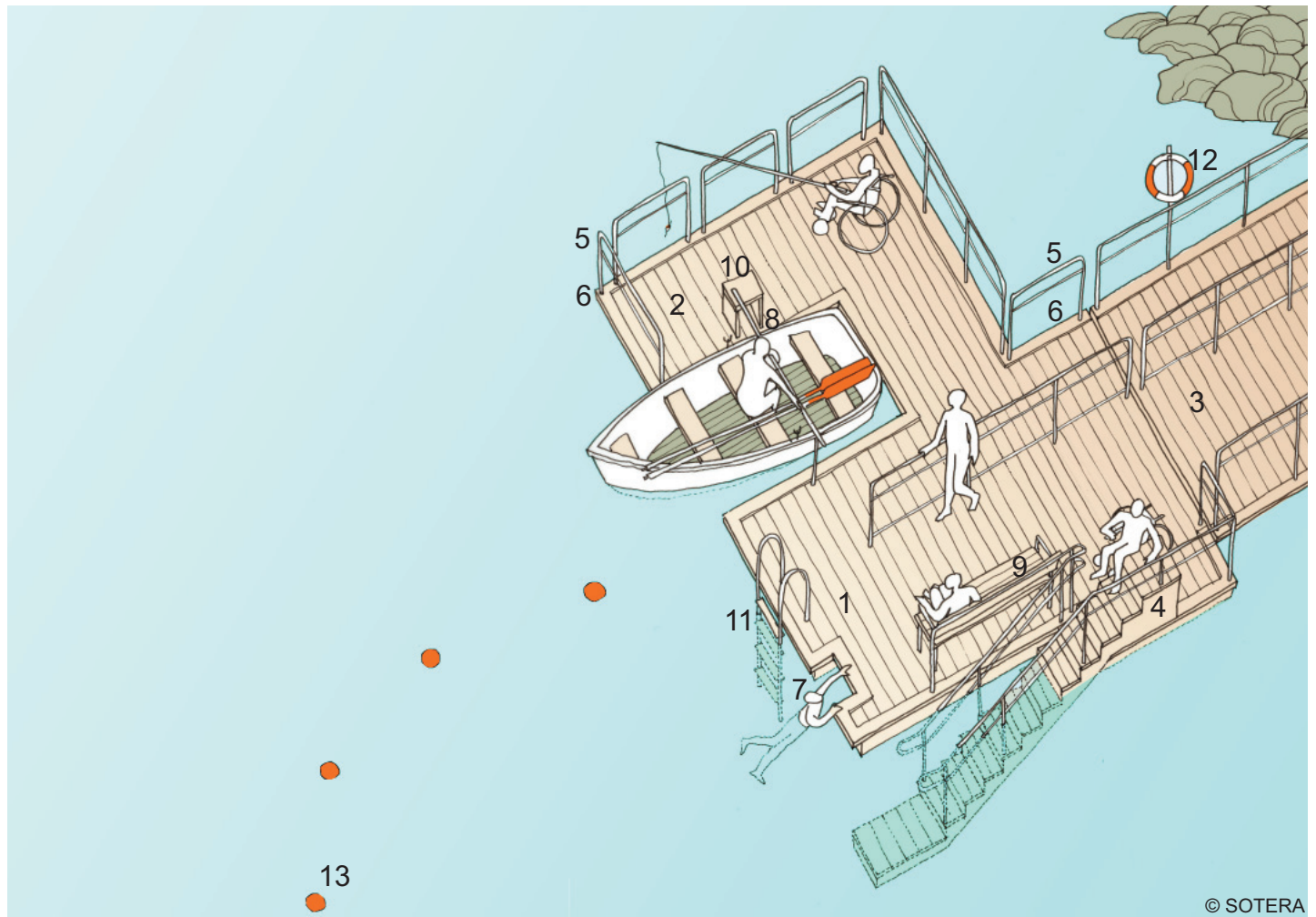
ks. 3.1 Rakennuksen sisäänkäyntialue
3.2 Julkisen liikenteen laiturialue
3.3 Loivat portaat, 3.4 Loiva luiska
4.2 Asiakaspalvelutiski

KALUSTEET, VARUSTEET JA KASVILLISUUS

9 penkki	katsomoistuimet tai penkit
10 irtotuolit	käsinojalliset tukevat tuolit esim. jäykkäinvelisille
valaistus	valonheittimien häikäisy katsomossa estetty
kaiuttimet	selkeä äänentoisto
näyttötaulut	ja monitorit, selkeitä, riittävä kirjasinkoko
opasteet	katsomon ja kentän opasteet
kentän varusteet; maalit, telineet, verkot, liput kulkuväylien ulkopuolella	
jalkapallonurmi	
ks. 2.0 Viheralueet	
2.2 Levähdyspenkki ja valaistu puistometsäpolku	
2.3 Opastustaulu ja luontopolku virkistysalueella	
3.1 Rakennuksen sisäänkäyntialue	
3.2 Julkisen liikenteen laiturialue	
4.2 Asiakaspalvelutiski	

RT-kortisto, Rakennustietosäätiö, Rakennustieto Oy

4.4 UIMA- JA VENELAITURI SEKÄ PUUPINTAINEN YHDYSSILTA

KULKUVÄYLÄT, ALUEET JA RAKENTEET
KALUSTEET, VARUSTEET JA KASVILLISUUS

1 uimalaituri	ponttonilaituri, joka seuraa vedenpinnan korkeusvaihtelua, tilaa pyörätuolin liikkumiseen ja uinnin aikaiselle säilytykselle, raot kulkuväylän poikkisuuntaan, leveys enintään 5 mm, pinnasta ei irtoa tikkuja	7 syvennys	vedestänousupaikka käsivoimin ylös punnertautuville, reunaeste kiertää ympäri
2 vene- ja kalastuslaituri; ponttonilaituri, jossa on veneen mentävä syvennys, väljää tilaa pyörätuolin kääntymistä, veneilyn aikaista säilytystä ja kalastajia varten, reunaeste kiertää syvennyksen ympäri		8 tukitanko	avattava (kääntyvä tai nouseva) veneen ylittävä tukipuu veneeseen nousemista helpottamaan
3 yhdyssilta	loivana luiskana toimiva yhdyssilta rannan tiivispintaiselta polulta laiturille, riittävän pitkä, jotta säilyy loivana myös matalan (-500 mm) ja korkean (+ 500 mm) veden aikana	9 penkki	istuskelu- ja pukeutumispenkki
4 portaat	loivat veteenmeno- / vedestänousuportaat, jotka alkavat n. 500 mm laiturin pinnan yläpuolelta, ulottuvat uimasuveyteen veteen, kaide ulottuu vedenalaiselle tasanteelle	10 istuin	tukeva istuin veneeseen nousemista helpottamaan
5 käsijohteet	900 mm ja 700 mm korkeudella, pyörätuolikalastusalueella käsijohteissa katkoja, jotta voi valita sopivan ongintakorkeuden tarvittaessa lisäämään turvallisuutta	11 tikkaat nostin	veteenmeno- / nousutikkaat suosituilla veneilylaitureilla veneeseen nousemista varten
6 reunaeste	koko laiturin ympäri, esim. laiturin pinnasta 50 mm korotettu reunalankku		äänimajakka opastamassa näkövammaiset uimarit takaisin laiturille, toinen uima-alueen kääntymispisteessä
		12 pelastusrengas, johon on kiinnitetty köysi	
		13 poijut	rajaavat uima-alueen
			vesikasvit ja levät; kaislat ja pitkävartiset vedenalaiset ruohot poistetaan laiturin välittömästä läheisyydestä, vedenalaiset portaat ja tikkaat puhdistetaan levästä, jotteivät ne tule liukkaiksi

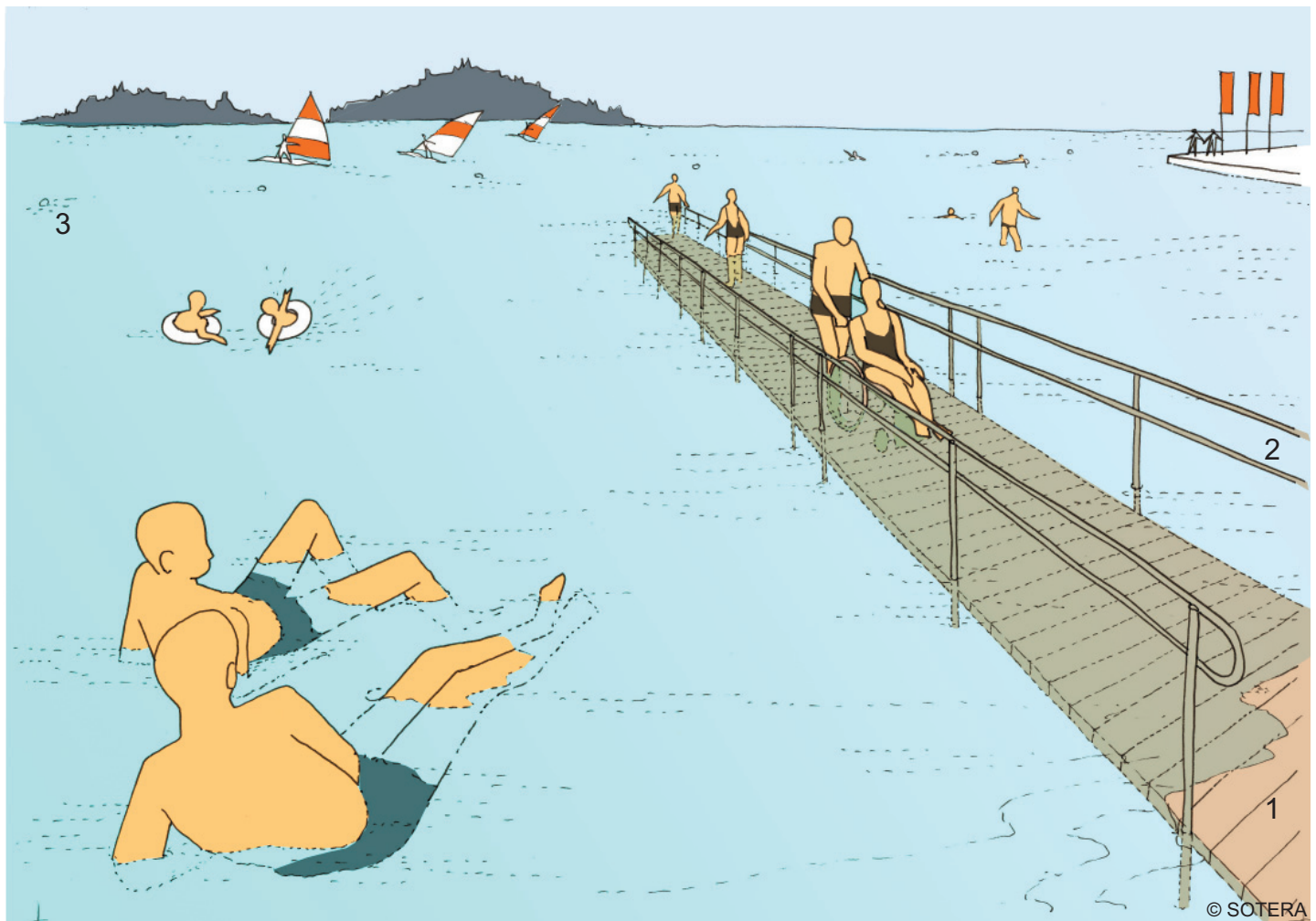
ks. 2.0 Viheralueet

2.2 Levähdyspenkki ja valaistu puistometsäpolku

2.4 Puupintainen polku, luontopolkuopaste ja levähdyspaikka

3.3 Loivat portaat, 3.4 Loiva luiska

4.5 LUISKAYHTEYS VETEEN PUUPINTAISELTA POLULTA

KULKUVÄYLÄT ALUEET JA RAKENTEET KALUSTEET VARUSTEET JA KASVILLISUUS

uimaranta	meren, järven, lammen, joen tai muun vesistön rannalla
polku	tiivispintainen, tarvittaessa puupintainen polku hiekkarannan yli uimaanmenoluisikalle ja laiturille, (polku kuva-alueen ulkopuolella)
1 uimaluiska	puupintainen veteenmenoluisika, joka johtaa uimasyvytyteen saakka, vedenalaisella tasanalla tilaa uinnin aikaiselle pyörätuolin säilytykselle, leveys 900 mm, jotta luiskaa pitkin pääsee omatoimisesti ylös pyörätuolin kelaaminen vedenalaista luiskaa ylös on raskasta, joten on varauduttava liikkumaan avustajan kanssa
HUOM!	
hissi tai nostin	Vilkkailuilla uimarannoilla ja maauimaloissa veteenmeno hoidetaan nostimella. Tällöin pyörätuolit säilytetään uima-alueen laidalla, kuivalla, niille varatulla alueella.
luiska	puupinnan raot kulkusuunnan poikki, leveys enintään 5 mm, pinnasta ei irtoa tikkuja eikä se ole liukas, alussa ja lopussa levennys pyörätuolin kääntymistä ja uinnin aikaista säilytystä varten
2 käsijohteet	molemmiin puolin 900 mm ja 700 mm korkeudella
kaiteet	tarvittaessa lisäämään turvallisuutta
reunaeste	tarvittaessa estämään pyörien luiskahtamista

penkki	lepo- ja pukeutumispenkki rannalla, kulkuväylän ulkopuolella kalustealueella (kuva-alueen ulkopuolella)
3 poijut	uima-alueen rajapojut osoittavat uimareille varatun alueen, jolla ei veneillä
äänimajakka	opastamassa näkövammaiset uimarit takaisin luiskalle
vesikasvit ja levät; kaislat ja pitkävartiset vedenalaiset ruohot	poistetaan laiturin välittömästä läheisyydestä, vedenalaiset portaavat ja tikkaat puhdistetaan levästä, jotteivät ne tule liukkaiksi
ks. 2.0 Viheralueet	
2.2 Levähdyspenkki ja valaistu puistometsäpolku	
2.4 Puupintainen polku, luontopolun opaste ja levähdyspaikka	
3.2 Loivat portaat, 3.4 Loiva luiska	
4.4 Uima- ja venelaituri sekä puupintainen yhdyssilta	

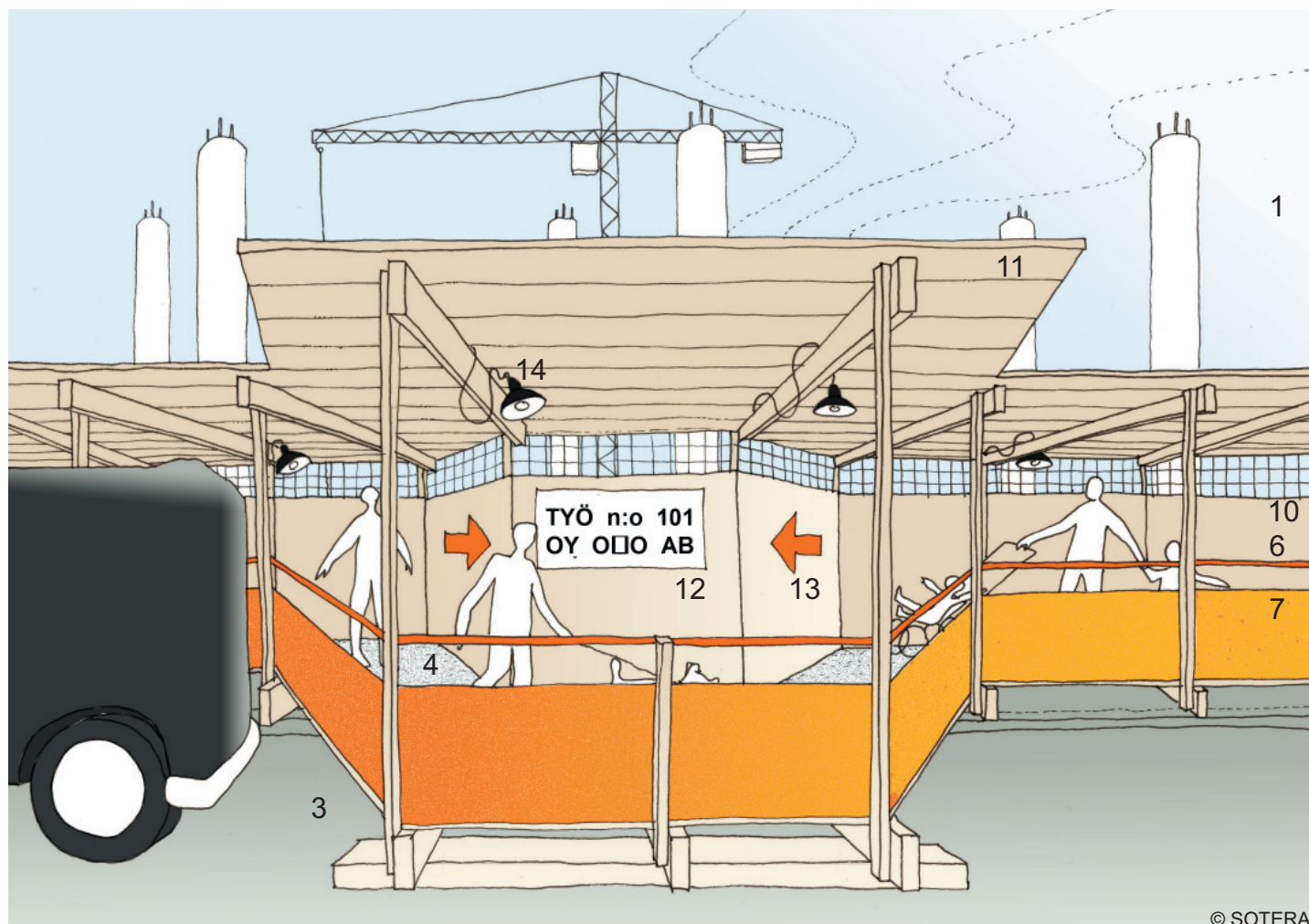
RT- kortisto, Rakennustietosäätiö, Rakennustieto Oy

Kirjallisuutta:

Vammaiset vesille. Ohjeita pienten matkustaja-alusten, huviveneiden sekä venesatamien soveltamisesta vammaiskäyttöön. Suomen Invalidien Urheiluliitto, SIU. 1993.

5. TYÖMAAT

5.1 TYÖMAAN OHITUS, JALANKULKUVÄYLÄ

TYÖMAASTA TIEDOTTAMINEN JA KULKUVÄYLÄT

Pitkäkestoisesta työmaasta, sen aiheuttamista muutoksista kulkuväyliin, liikenneyhteyksiin, julkisen liikenteen pysäkkien sijainnille ja pysäköintijärjestelyihin tiedotetaan etukäteen eri tavoin.

Työmaalle pystytetään opastustaulu ja opasteet ohjaamaan kulkua ja kertomaan esim. jalankulkuväyliä, pysäkkien ja pysäköintipaikkojen siirrosta. Lisäksi kerrotaan työmaan arvioidusta kestoajasta ja vastuullisesta rakentaja- tai rakennuttajatahosta yhteystietoineen.

Selkeä ja johdonmukainen, esteetön ja turvallinen reitti ohjataan työmaan ohi jalankulku- tai kevyenliikenteenväylää pitkin. Kulkuväylä on turvallinen, hyvin valaistu ja sitä pitkin voidaan kulkea eksymättä, törmäämättä, putoamatta, kompastumatta tai liukastumatta. Tasonvaihdossa on sekä portaat että loiva luiska, yli metrin korkuisissa tasoeroissa käytetään hissiä.

Liikennemerkkit, -valot ja opasteet erottuvat vaivattomasti. Puomit, suoja-aidat, katokset, liikennemerkkit, tolpat, valaisinpylväät ja opasteet sijoitetaan kulkuväylän ulkopuolelle niin ettei synny törmäysvaaraa.

Eri kulkutapojen ja kulkuneuvojen risteämiset, kuten työmaa-ajoneuvoliittymät, kadunylityspaikat ja suojatiet ovat turvallisia ja sujuvia.

Esim. kaivannon reuna, kuoppa ja risteävä työmaan huoltoajotie merkitään ja rajataan tukevalla, putoamisen estävällä rakenteella; lippusiimoja ja keiloja ei käytetä henkilöliikenteen ohjaamiseen.

- ks. 1.0 Kadut
2.0 Viheralueet
3.0 Julkiset rakennukset
4.0 Viheralueet
RT-kortisto, Rakennustietosäätiö, Rakennustieto Oy

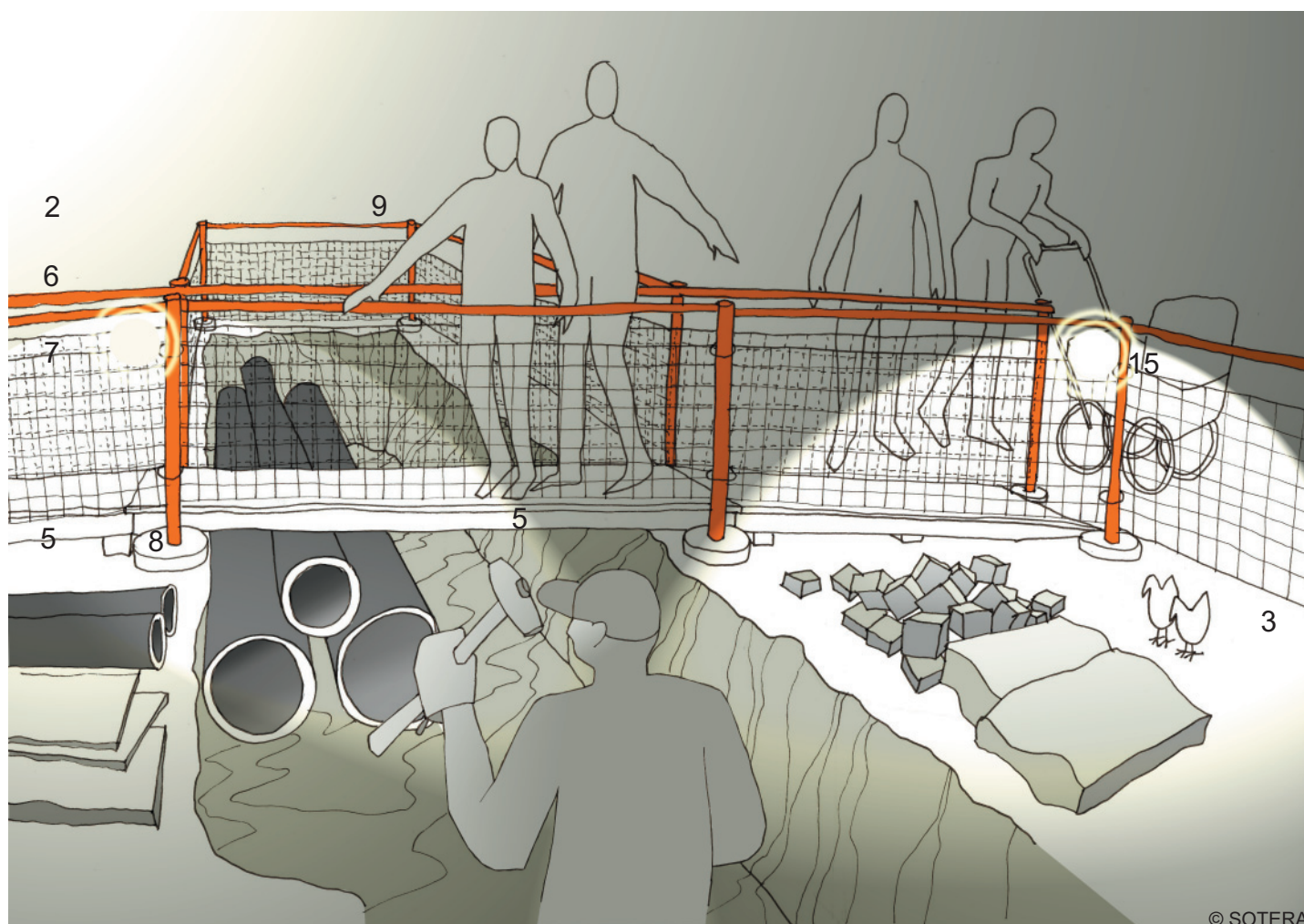
Kirjallisuutta:

Kadulla tehtävät työt. Lupamenettelyn kehittäminen. Liikenne- ja viestintäministeriö. Mietintöjä ja muistioita B 28/2002.

Tilapäiset liikennejärjestelyt katualueella. Suomen kuntatekniikan yhdistys, julkaisu 19/99.

5.2

TYÖMAAKAIVANNON YLITYS, KEVYT JALANKULKUSILTA

RAKENNUKSET

työmaa	rakennustyömaat, rakenteiden rakennus- ja kunnostustyöt sekä katutyöt sekä maanpinnalla että maan alla tehtävät kunnalliset ja tietoliikennetekniikkatyöt
--------	---

KULKUVÄYLÄT JA ALUEET

1	kulkuväylä	työmaan ohi, maanpinnalla tai korotettuna
2	kulkusilta	kaivannon yli
	leveys	vapaa leveys vähintään sama kuin kulkuväylällä, jonka työmaa järjestely korvaa; mutkissa lisäksi kaarreväljyys
	korkeus	vapaa korkeus vähintään 2200 mm, tarkistetaan tapauskohtaisesti
	pinta	sileä, tiivis, luistamaton, ei koloja tai hammastusta
	kaltevuus	kuten kulkuväylällä ja luiskassa
3	työmaa-alue	kokonaan aidattu, työmaa ja rakennusmateriaali ja -tarvikkeet sekä työkonet aidauksen sisällä

- ks. 1.1 Katu, tori ja aukio
1.3 Suojatie ja kulkua ohjaava kaide
2.1 Kevyenliikenteen väylä
3.1 Rakennuksen sisäänkäyntialue
3.2 Julkisen liikenteen laiturialue
3.3 Loivat portaat, 3.4 Loiva luiska

RAKENTEET, VARUSTEET JA KASVILLISUUS

4	kulkupinta väliaikainen, osin mutkitteleva ja luiskattu
5	kulkusilta väliaikainen
6	käsijohteet
7	kaiteet
8	kaide- ja aidantolpat
9	suoja-aita suojapuomi sulkee ajoreitin työmaalle
10	suojaseinä tai seinäke
11	suojakatos
12	opastus- ja tiedotustaulu
13	opasteet ja viitat
14	valaisimet
15	varoitus- ja huomiovalot kasvillisuus suojataan työmaa-aikana vaurioitumisen estämiseksi

- ks. 2.3 Opastustaulu ja luontopolku virkistysalueella
2.4 Puupintainen polku, luontopolun opaste ja levähdyspaikka

Kohteen valmistuttua alue siistitään työmaan jäljiltä ja varmistetaan lopputuloksen estettämyys.

6. LIITE 1 VARUSTELUETTELO

SuRaKu www-sivujen mukainen varustelistaus on otsikoitu päätyypeittäin helpottamaan kartoitusta ja analysointia.

Varuste on kohteen osatekijä. Kaikki varusteet eivät esiinny alueella samanaikaisesti.

Ks. Saatteeksi menestyksekkäälle kartoitus- ja arviointityölle

KULKUPINTA JA ALUEEN PINTA

MATERIAALI
pintamateriaali
kulkuväylän pinta
alueen pinta

REUNA
reunakivi
reunatuki
kynnys
(ritilä)kaivo

TASOERO
luiska
luiskaus
portaat
keskikoroke
suojakoroke
pysäkkikoroke
hissi
liukuportaat
liukukäytävä

KULUN OHJAUS
ohjaavat merkinnät
varoittavat merkinnät
erotteluraita
erotusalue
kontrastimateriaalivyöhyke
opaste kulkupinnassa

PALVELEVA RAKENNUS

HUOLTORAKENNUS
wc
inva-wc
pukuhuone
pesuhuone
sauna
välinevarasto
puuvaja

TEKNINEN TILA
muuntaja tai sähkökaappi

PALVELU- JA MYYNTPISTE
neuvonta
lipunmyyntipiste
kioski
kahvila
ravintola
vuokraamo
myymälä

RAKENNE

KULKUA OHJAAVA RAKENNUS
kaide tai suojakaide
käsijohde
aita
pollari
reunatuki
alapiena

KULKUVÄYLÄÄ RAJAAVA RAKENNUS
seinäpinta
pysäkkikatos ja / tai -seinäke
katos ja arkadi
alikulkutunneli
aita

VÄLITTÄVÄ RAKENNUS
silta
pitkospuu
luonnontarkkailupaikka tai -torni
uima- tai venelaituri,
portti, veräjä tai ovi

TILAA JÄSENTÄVÄ RAKENNUS
istutusastia tai -allas
vesiallas tai vesiaihe
taideteos

HARRASTUSTA PALVELEVA RAKENNUS

PUUUTARHANHOITORAKENNUS
nostettu istutustaso
kasvienhoitopöytä

LEIKKIPAIKKARAKENNUS
vapaa leikki- ja pelialue, joka on talvella luistinrata
hiekkaleikkipaikka
keinuteline
kiipeilypaikka
liukumäki
rakennusleikkipaikka
kahluupaikka
vesileikki- ja korotettu vesileikkipaikka

TULISIJA
tulentelepaikka, grilli tai takka

VEDENOTTOPAIKKA
kaivo, lähde tai puro

TAPAHTUMIEN SEURAAMINEN
katsomo

URHEILUPAIKKARAKENNUS
urheilu- ja pelikenttä, joka on talvella luistinrata
juoksurata
hyppypaikka; pituus ja kolmiloikka
korkeushyppypaikka,
kuulantyöntöpaikka
kiekonheittopaikka
keihäänheittopaikka
kuntoilupaikka

UIMA-ALLAS
uintialue
veteenmenopaikka
hyppytorni

KALUSTE

LEPOA JA RUOKAILUA PALVELEVA KALUSTE
istuin; tuoli, penkki, reunataso tai puutarhakeinu

SEURUSTELUA PALVELEVA KALUSTE
pöytä; pöytä tai reunataso

YLEISÖÄ PALVELEVA KALUSTE
palvelu- ja / tai tarjoilutiski

VARUSTE

KULKUA OHJAAVA VARUSTE
liikennemerkki
oma merkki
liikennevalot
liikennevalojen painonappi

OPASTE
opastus- tai näyttötaulu
monitori
opaste tai viitta
kohde-opaste tai reittimerkki
kohteen opastustaulu ja kohde-opaste
aikataulu
rivi- & paikkajärjestelmä ja kohde-opaste
ääniohjaus tai kuulutus
ääniohjaus

PALVELEVA VARUSTE JA LAITE
soittokello
ovenavauspainike
polkupyörän lukitusolppa
autonlämmitysolppa
maksuautomaatti
ruoka- ja / tai juoma-automaatti
kentän tai radan varuste
aurionvarjo tai markiisi
jäte- tai roska-astia

VALAISTUS
valaisintolpat ja -pollarit
valonlähteet

KASVILLISUUS

ISTUTUS
puu
pensas, istutus ja nurmi maassa,
istutusaltaassa tai -astiassa

LUONNONVARAINEN KASVILLISUUS
puu
pensas tai maanpeitekasvi
vesikasvi

MUU TOIMINTAA HAITTAAVA RAKENNUS

välialue kulkuväylä työmaan ohi

kulkua häiritsevä rakenne, kaluste, varuste tai huoltoauto